Закон Рэспублікі Беларусь
Аб пенсіённым забеспячэнні

Закон Республики Беларусь
О пенсионном обеспечении

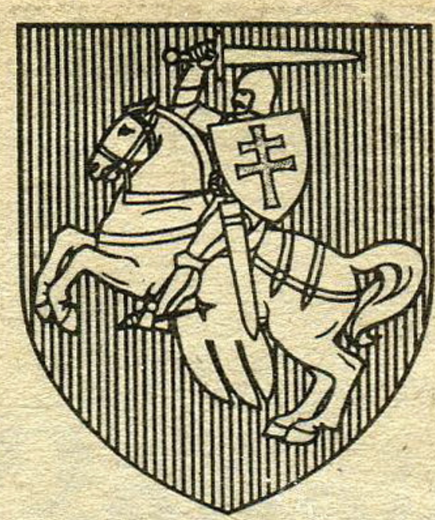

Закон Рэспублікі Беларусь Аб пенсіённым забеспячэнні

Закон Республики Беларусь О пенсионном обеспечении

МІНСК «БЕЛАРУСЬ» 1992

ББК 67.99(2)76
З-19

Выпушчана па дзяржаўнаму заказу

З дзяржбюджэту выдаткавана на выданне 24 тыс. руб.

Официальное издание

ЗАКОН РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
«О ПЕНСИОННОМ ОБЕСПЕЧЕНИИ»

Минск, издательство «Беларусь»
На белорусском и русском языках

Афіцыйнае выданне

ЗАКОН РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
«АБ ПЕНСІЁННЫМ ЗАБЕСПЯЧЭННІ»

Адказная за выпуск Т. Ф. Есіпенка. Мастак М. М. Грыбаў
Мастацкі рэдактар І. Р. Славянін. Тэхнічны рэдактар С. Л. Сармант.
Карэктары Л. Ф. Ліхадзіеўская, Г. Б. Красоўская, Ю. Ц. Петрыкеева.

Здадзена ў набор 25.05.92. Падп. да друку 15.06.92. Фармат 84×108 1/32. Папера газетная. Гарнітура літаратурная. Афсетны друк. Ум. друк. арк. 5,04. Ум. фарб. адб. 5,14. Ул.-выд. арк. 4,6. Тыраж 28 500 экз. Зак. 1073. Цана 6 р.

Ордэна Дружбы народаў выдавецтва «Беларусь» Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
220600, Мінск, праспект Машэрава, 11.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку»
220041, пр. Ф. Скарыны, 79

Закон Рэспублікі Беларусь «Аб пенсіённым забеспячэнні»=Закон Республики Беларусь «О пенсионном обеспечении»: Прыняты на сес. Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь 17 крас. 1992 г.—Мн.: Беларусь, 1992.— 96 с.
З-19
ISBN 5-338-01071-2.

З $\frac{1203020800-074}{М\ 301(03)-92}$ БЗ 196—92 ББК 67.99(2)76

ISBN 5-338-01071-2

Закон Рэспублікі Беларусь

Аб пенсіённым забеспячэнні

Прыняты на сесіі
Вярхоўнага Савета
Рэспублікі Беларусь
17 красавіка 1992 г.

Раздзел I.
АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Артыкул 1. **Права грамадзян у Рэспубліцы Беларусь на дзяржаўнае пенсіённае забеспячэнне**

Грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права на дзяржаўнае пенсіённае забеспячэнне ў старасці, пры інваліднасці, страце карміцеля і ў іншых выпадках, прадугледжаных гэтым Законам.

Пенсіённае забеспячэнне грамадзян Рэспублікі Беларусь, якія пражываюць за яе межамі, праводзіцца на аснове пагадненняў (дагавораў) з іншымі дзяржавамі.

Грамадзяне іншых дзяржаў і асобы без грамадзянства, якія пастаянна пражываюць у Рэспубліцы Беларусь, маюць права на пенсію нараўне з грамадзянамі Рэспублікі Беларусь, калі іншае не прадугледжана заканадаўствам.

У тых выпадках, калі пагадненнямі (дагаворамі) аб сацыяльным забеспячэнні паміж Рэспублікай Беларусь і іншымі дзяржавамі прадугледжаны іншыя правілы, чым тыя, якія змяшчаюцца ў гэтым Законе, адпаведна прымяняюцца правілы, устаноўленыя гэтымі пагадненнямі (дагаворамі).

Артыкул 2. **Пенсіённае забеспячэнне ваеннаслужачых і іх сем'яў**

Умовы, нормы і парадак пенсіённага забеспячэння ваеннаслужачых, а таксама асоб начальніцкага і радавога складу органаў унутраных спраў і членаў іх сем'яў рэгулююцца заканадаўствам аб пенсіённым забеспячэнні ваеннаслужачых.

Ваеннаслужачым, асобам начальніцкага і радавога складу органаў унутраных спраў і членам іх сем'яў прадастаўляецца таксама права на атрыманне пенсій на падставах, прадугледжаных гэтым Законам. Пры гэтым усе віды грашовага забеспячэння ваеннаслужачых, а таксама асоб начальніцкага і радавога складу органаў унутраных спраў улічваюцца нараўне з заработнай платай рабочых і служачых.

Артыкул 3. **Пенсіённае забеспячэнне асоб, пацярпеўшых у выніку катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, і членаў іх сем'яў**

Пенсіённае забеспячэнне асоб, пацярпеўшых у выніку катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, і членаў іх сем'яў праводзіцца з улікам умоў і норм, прадугледжаных Законам Рэспублікі Беларусь «Аб сацыяльнай абароне грамадзян, пацярпеўшых ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС».

Артыкул 4. **Віды пенсій**

Па гэтаму Закону назначаюцца:
а) працоўныя пенсіі:
па ўзросту;
па інваліднасці;
з выпадку страты карміцеля;
за выслугу гадоў;
б) сацыяльныя пенсіі.

Артыкул 5. **Асобы, якія маюць права на пенсію**

Права на працоўную пенсію маюць асобы, занятыя грамадска карыснай працай або іншай дзейнасцю, якая залічваецца ў стаж работы (частка першая і пункты «а» — «н» артыкула 51 гэтага Закона), і іх сем'і, а таксама навучэнцы агульнаадукацыйных школ (пункт «ж» артыкула 29) пры захаванні іншых умоў, прадугледжаных гэтым Законам.

Непрацаздольныя грамадзяне, якія не атрымліваюць працоўную пенсію, маюць права на сацыяльную пенсію на ўмовах, што вызначаюцца гэтым Законам.

Артыкул 6. **Права выбару пенсіі**

Асобам, якія маюць адначасова права на розныя дзяржаўныя пенсіі, назначаецца адна пенсія па іх выбару.

Артыкул 7. **Зварот за назначэннем пенсіі**

Зварот за назначэннем пенсіі можа ажыццяўляцца ў любы час пасля ўзнікнення права на пенсію без абмежавання якім-небудзь тэрмінам.

Пры гэтым пенсіі па ўзросту і па інваліднасці назначаюцца незалежна ад таго, спынена работа да часу звароту за пенсіяй або працягваецца. Пенсіі за выслугу гадоў назначаюцца пры пакіданні работы, якая дае права на гэту пенсію.

Артыкул 8. **Сродкі на выплату пенсій. Вызваленне пенсій ад падаткаў**

Выплата пенсій ажыццяўляецца з фонду сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь.

Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь не ўваходзіць у склад дзяржаўнага бюджэту Рэспублікі Беларусь, фарміруецца за кошт узносаў работадаўцаў, страхавых узносаў асоб, якія займаюцца прадпрымальніцкай дзейнасцю, абавязковых страхавых узносаў грамадзян, а таксама сродкаў дзяржаўнага бюджэту Рэспублікі Беларусь.

Палажэнне аб Фондзе сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь і тарыфы страхавых узносаў зацвярджаюцца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь.

Пенсіі, якія выплачваюцца ў адпаведнасці з гэтым Законам, не падлягаюць абкладанню падаткамі.

Артыкул 9. **Органы, якія ажыццяўляюць пенсіённае забеспячэнне**

Пенсіённае забеспячэнне па гэтаму Закону праводзіцца органамі сацыяльнага забеспячэння. Кіраванне Фондам сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь ажыццяўляецца ў парадку, які вызначаецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 10. **Пытанні, якія адносяцца да ведання Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь**

Да ведання Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь, апрача прадугледжаных у гэтым Законе, адносяцца таксама пытанні, звязаныя з парадкам назначэння і выплаты пенсій, вызначэннем асаблівасцей вылічэння стажу асобных катэгорый грамадзян з захаваннем гарантый, прадугледжаных гэтым Законам.

Раздзел II.
ПЕНСІІ ПА ЎЗРОСТУ

Артыкул 11. Умовы назначэння пенсій на агульных падставах

Права на пенсію па ўзросту маюць:

мужчыны — па дасягненні 60 гадоў і пры стажы работы не менш 25 гадоў;

жанчыны — па дасягненні 55 гадоў і пры стажы работы не менш 20 гадоў.

Артыкул 12. Пенсіі за работу з асаблівымі ўмовамі працы

Права на пенсію па ўзросту ў сувязі з асаблівымі ўмовамі працы незалежна ад месца апошняй работы маюць:

а) работнікі, занятыя поўны рабочы дзень на падземных работах, на работах з асабліва шкоднымі і асабліва цяжкімі ўмовамі працы,— па спісу № 1 вытворчасцей, работ, прафесій, пасад і паказчыкаў і па выніках атэстацыі рабочых месцаў:

мужчыны — па дасягненні 50 гадоў і пры стажы работы не менш 20 гадоў, з іх не менш 10 гадоў на ўказаных работах;

жанчыны — па дасягненні 45 гадоў і пры стажы работы не менш 15 гадоў, з іх не менш 7 гадоў 6 месяцаў на ўказаных работах.

Работнікам, якія маюць не менш палавіны стажу работы з асабліва шкоднымі і асабліва цяжкімі ўмовамі працы, пры наяўнасці агульнага стажу работы не менш 25 гадоў у мужчын і 20 гадоў у жанчын пенсіі назначаюцца з памяншэннем узросту, прадугледжанага артыкулам 11 гэтага Закона, на 1 год — за кожны поўны год такой работы мужчынам і за кожныя 9 месяцаў такой работы жанчынам;

б) работнікі, занятыя поўны рабочы дзень на іншых работах са шкоднымі і цяжкімі ўмовамі працы,— па спісу № 2 вытворчасцей, работ, прафесій, пасад і паказчыкаў і па выніках атэстацыі рабочых месцаў:

мужчыны — па дасягненні 55 гадоў і пры стажы работы не менш 25 гадоў, з іх не менш 12 гадоў 6 месяцаў на ўказаных работах;

жанчыны — па дасягненні 50 гадоў і пры стажы работы не менш 20 гадоў, з іх не менш 10 гадоў на ўказаных работах.

Работнікам, якія маюць не менш палавіны стажу работы са шкоднымі і цяжкімі ўмовамі працы, пры наяўнасці агульнага стажу работы не менш 25 гадоў у мужчын і 20 гадоў у жанчын пенсіі назначаюцца з памяншэннем узросту, прадугледжанага артыкулам 11 гэтага Закона, на 1 год — за кожныя 2 гады 6 месяцаў такой работы мужчынам і за кожныя 2 гады такой работы жанчынам;

в) работніцы тэкстыльнай вытворчасці, занятыя на станках і машынах,— па спісу вытворчасцей і прафесій, які зацвярджаецца ў парадку, што вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь,— па дасягненні 50 гадоў і пры стажы ўказанай работы не менш 20 гадоў;

г) жанчыны, якія працуюць трактарыстамі-машыністамі, машыністамі будаўнічых, дарожных і пагрузачна-разгрузачных машын, зманціраваных на базе трактароў і экскаватараў,— па дасягненні 50 гадоў і пры агульным стажы работы не менш 20 гадоў, з іх не менш 15 гадоў на ўказанай рабоце;

д) трактарысты-машыністы, непасрэдна занятыя ў вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі ў калгасах, саўгасах і іншых прадпрыемствах сельскай гаспадаркі: мужчыны — па дасягненні 55 гадоў і пры агульным стажы работы не менш 25 гадоў, з іх не менш 20 гадоў на ўказанай рабоце;

е) жанчыны, якія працуюць даяркамі (аператарамі машыннага даення), цялятніцамі, свінарамі-аператарамі ў калгасах, саўгасах, іншых прадпрыемствах сельскай гаспадаркі,— па дасягненні 50 гадоў і пры стажы ўказанай работы не менш 20 гадоў пры ўмове выканання ўстаноўленых норм абслугоўвання.

Нормы абслугоўвання для гэтых мэт устанаўліваюцца ў парадку, які вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь;

ж) вадзіцелі гарадскога пасажырскага транспарту (аўтобусы, тралейбусы, трамваі) і асобных прыгарадных маршрутаў, па ўмовах працы прыраўнаваных да гарадскіх перавозак:

мужчыны — па дасягненні 55 гадоў і пры стажы работы не менш 25 гадоў, з іх не менш 20 гадоў на ўказанай рабоце;

жанчыны — па дасягненні 50 гадоў і пры стажы

работы не менш 20 гадоў, з іх не менш 15 гадоў на ўказанай рабоце.

Прыраўнаванне асобных прыгарадных маршрутаў па ўмовах працы да гарадскіх перавозак праводзіцца ў парадку, які вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Прадпрыемствы і арганізацыі са сродкаў, прызначаных на аплату працы, кампенсуюць Фонду сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь расходы на выплату пенсій у адпаведнасці з пунктам «б» гэтага артыкула з разліку трох працэнтаў рабочых месцаў са шкоднымі і цяжкімі ўмовамі працы ў размеры: 70 працэнтаў — у 1993 годзе, 80 працэнтаў — у 1994 годзе, 90 працэнтаў — у 1995 годзе і 100 працэнтаў — з 1996 года.

У перыяд да 1996 года работнікам іншых вытворчасцей, прафесій і пасад датэрміновыя пенсіі ў залежнасці ад умоў працы (але не раней чым па дасягненні 55 гадоў мужчынамі і 50 гадоў жанчынамі) могуць устанаўлівацца па выніках атэстацыі рабочых месцаў за кошт сродкаў прадпрыемстваў і арганізацый, прызначаных на аплату працы, да дасягнення работнікам пенсіённага ўзросту, прадугледжанага артыкулам 11 гэтага Закона.

Артыкул 13. **Пенсіі работнікам, занятым на падземных і адкрытых горных работах**

Работнікі, непасрэдна занятыя поўны рабочы дзень на падземных і адкрытых горных работах (уключаючы асабовы склад горнавыратавальных часцей) па здабычы вугалю, сланцу, руды, граніту і іншых карысных выкапняў, на будаўніцтве шахт і руднікоў (па спісу работ і прафесій), маюць права на пенсію незалежна ад узросту, калі яны былі заняты на гэтых работах не менш 25 гадоў, а работнікі вядучых прафесій на гэтых работах: горнарабочыя ачышчальнага забою, праходчыкі, забойшчыкі на адбойных малатках, машыністы горных выемачных машын — пры ўмове, калі яны былі заняты на гэтых работах не менш 20 гадоў.

Пры наяўнасці стажу на падземных работах менш 10 гадоў у мужчын і менш 7 гадоў 6 месяцаў у жанчын і агульнага стажу не менш 25 гадоў у мужчын і не менш 20 гадоў у жанчын пенсіённы ўзрост, прадугледжаны артыкулам 11 гэтага Закона, зніжаецца на 1 год — за кожны поўны год такой работы мужчынам і за кожныя 9 месяцаў такой работы жанчынам.

Артыкул 14. **Спісы работ і вытворчасцей з асаблівымі ўмовамі працы і кантроль за правільнасцю іх прымянення**

Пры назначэнні пенсіі за работу з асаблівымі ўмовамі працы (пункты «а» і «б» артыкула 12 і артыкул 13) прымяняюцца спісы вытворчасцей, работ, прафесій, пасад і паказчыкаў, якія зацвярджаюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Кантроль за правільнасцю прымянення спісаў вытворчасцей, работ, прафесій, пасад і паказчыкаў з асаблівымі ўмовамі працы на прадпрыемствах і ў арганізацыях і якасцю правядзення атэстацыі працоўных месцаў, падрыхтоўка заключэнняў па гэтых пытаннях і прапаноў па ўдасканаленню спісаў і парадку іх прымянення ўскладаюцца на органы дзяржаўнай экспертызы ўмоў працы Рэспублікі Беларусь. Палажэнне аб органах дзяржаўнай экспертызы ўмоў працы і парадак правядзення атэстацыі рабочых месцаў зацвярджаюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 15. **Парадак назначэння пенсій за работу з асаблівымі ўмовамі працы асобам, якія мелі права на яе да ўвядзення ў дзеянне гэтага Закона**

Асобам, якія працавалі да ўвядзення ў дзеянне гэтага Закона на работах са шкоднымі і цяжкімі ўмовамі працы, прадугледжаных раней дзеючымі спісамі № 1 і № 2, пенсіі па ўзросту назначаюцца на наступных умовах:

а) асобам, якія маюць да дня ўвядзення ў дзеянне гэтага Закона поўны стаж на ўказаных работах, што даваў права на пенсію на льготных умовах, пенсіі ў размерах, прадугледжаных гэтым Законам, назначаюцца ў адпаведнасці з патрабаваннямі па ўзросту і стажу, устаноўленымі раней дзеючым заканадаўствам;

б) асобам, якія не маюць поўнага стажу работы са шкоднымі і цяжкімі ўмовамі працы, узрост, што патрабуецца для назначэння пенсіі ў адпаведнасці з артыкулам 11, зніжаецца прапарцыянальна наяўнаму стажу ў парадку, прадугледжаным пунктамі «а» і «б» артыкула 12 гэтага Закона зыходзячы з патрабаванняў гэтага стажу, устаноўленых раней дзеючым заканадаўствам.

Артыкул 16. **Узаемны залік перыядаў работы з рознымі ўмовамі працы**

Пры назначэнні пенсіі за работу з асаблівымі ўмовамі

працы ў адпаведнасці з артыкулам 12 гэтага Закона праводзіцца ўзаемны залік перыядаў работы, прадугледжаных гэтым артыкулам, пры ўмове, што ўказаныя работы даюць права на пенсію на аналагічных або больш ільготных умовах.

Артыкул 17. **Пенсіі інвалідам вайны**

Ваеннаслужачыя, якія сталі інвалідамі з прычыны ранення, кантузіі або калецтва, атрыманых пры выкананні абавязкаў ваеннай службы або з прычыны захворвання, звязанага са знаходжаннем на фронце, маюць права на пенсію па ўзросту:

мужчыны — па дасягненні 55 гадоў і пры стажы работы не менш 25 гадоў;

жанчыны — па дасягненні 50 гадоў і пры стажы работы не менш 20 гадоў.

Артыкул 18. **Пенсіі маці ваеннаслужачых**

Маці ваеннаслужачых, смерць якіх звязана з выкананнем абавязкаў ваеннай службы, маюць права на пенсію па ўзросту па дасягненні 50 гадоў і пры стажы работы не менш 20 гадоў.

Артыкул 19. **Пенсіі мнагадзетным маці**

Жанчыны, нарадзіўшыя пяць і больш дзяцей і выхаваўшыя іх да 8-гадовага ўзросту, маюць права на пенсію па ўзросту па дасягненні 50 гадоў (а таксама жанчыны, у якіх на гэты час пятае дзіця не дасягнула 8 гадоў) і пры стажы работы не менш 15 гадоў.

Жанчыны, нарадзіўшыя пяць і больш дзяцей і выхаваўшыя іх да 16-гадовага ўзросту, пры стажы работы ў калгасах, саўгасах і іншых прадпрыемствах сельскай гаспадаркі непасрэдна ў вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі не менш 10 гадоў (без заліку ў стаж часу догляду за дзецьмі) маюць права на пенсію незалежна ад узросту.

Артыкул 20. **Пенсіі бацькам інвалідаў з дзяцінства**

Маці інвалідаў з дзяцінства, якія выхоўвалі іх не менш 8 гадоў, маюць права на пенсію па ўзросту па дасягненні 50 гадоў і пры стажы работы не менш 20 гадоў.

Бацькі інвалідаў з дзяцінства, якія выхоўвалі іх не менш 8 гадоў, маюць права на пенсію па ўзросту па дасягненні 55 гадоў і пры стажы работы не менш 25 гадоў, калі маці інваліда з дзяцінства (дзіцяці-інваліда) адмо-

вілася ад права на пенсію па ўзросту ў адпаведнасці з часткай першай гэтага артыкула на карысць бацькі.

Артыкул 21. **Пенсіі ліліпутам і карлікам**

Асобы, хворыя гіпафізарным нанізмам (ліліпуты), і дыспрапарцыянальныя карлікі маюць права на пенсію па ўзросту:

мужчыны — па дасягненні 45 гадоў і пры стажы работы не менш 20 гадоў;

жанчыны — па дасягненні 40 гадоў і пры стажы работы не менш 15 гадоў.

Артыкул 22. **Пенсіі інвалідам з дзяцінства**

Інваліды з дзяцінства маюць права на пенсію па ўзросту:

мужчыны — па дасягненні 55 гадоў і пры стажы работы не менш 25 гадоў;

жанчыны — па дасягненні 50 гадоў і пры стажы работы не менш 20 гадоў.

Артыкул 23. **Размеры пенсій**

Пенсіі па ўзросту назначаюцца ў размеры 55 працэнтаў сярэднямесячнага заработку (артыкул 56), але не ніжэй мінімальнага размеру пенсіі.

За кожны поўны год работы звыш 25 гадоў мужчынам і 20 гадоў жанчынам, а таксама за кожны поўны год работы з асаблівымі ўмовамі працы (пункт «а» артыкула 12 і артыкул 13) звыш 10 гадоў у мужчын і 7 гадоў 6 месяцаў у жанчын пенсія, у тым ліку мінімальная, павялічваецца на адзін працэнт заработку, але не менш чым на адзін працэнт мінімальнага размеру пенсіі. Павелічэнне праводзіцца ў межах 20 працэнтаў заработку (мінімальнага размеру пенсіі).

Мінімальны размер пенсіі па ўзросту ўстанаўліваецца ў размеры 100 працэнтаў мінімальнай заработнай платы, якая вызначаецца заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 24. **Пенсіі пры няпоўным стажы работы**

Асобам, якія не маюць дастатковага для назначэння поўнай пенсіі стажу работы (артыкул 11), назначаюцца пенсіі па ўзросту пры няпоўным стажы ў размеры, вылічаным прапарцыянальна наяўнаму стажу, але не менш 50 працэнтаў, а маці-гераіням — не менш 100 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту (артыкул 23).

Пры назначэнні пенсій пры няпоўным стажы не прымяняюцца льготныя ўмовы па ўзросту і стажу для назначэння пенсій, устаноўленыя гэтым Законам.

Артыкул 25. **Надбаўка да пенсіі**

Да пенсіі па ўзросту ўстанаўліваецца надбаўка на догляд:

інвалідам I групы — 100 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту;

пенсіянерам, якія дасягнулі 80-гадовага ўзросту, а таксама іншым адзінокім пенсіянерам, якія маюць патрэбу па заключэнню медыка-рэабілітацыйных экспертных камісій (МРЭК) або ўрачэбна-кансультацыйных камісій (УКК) у пастаяннай пабочнай дапамозе,— 50 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту.

Пры наяўнасці права на надбаўку на догляд па розных падставах, прадугледжаных у гэтым артыкуле, надбаўка налічваецца па адной з указаных падстаў.

Артыкул 26. **Перыяд, на які назначаецца пенсія**

Пенсія па ўзросту назначаецца пажыццёва незалежна ад стану працаздольнасці.

Раздзел III.
ПЕНСІІ ПА ІНВАЛІДНАСЦІ

Артыкул 27. **Умовы назначэння пенсій**

Пенсіі па інваліднасці назначаюцца ў выпадку надыходу інваліднасці з прычыны:

а) працоўнага калецтва або прафесіянальнага захворвання;

б) агульнага захворвання (у тым ліку калецтва, не звязанага з работай, інваліднасці з дзяцінства).

Пенсіі па інваліднасці назначаюцца незалежна ад таго, калі настала інваліднасць,— у перыяд работы, да паступлення на работу або пасля спынення работы.

Артыкул 28. **Групы інваліднасці**

У залежнасці ад ступені страты працаздольнасці інваліды падраздзяляюцца на тры групы.

Прычыны і групы інваліднасці, а таксама час, калі настала інваліднасць, устанаўліваюцца медыка-рэабілітацыйнымі экспертнымі камісіямі (МРЭК), якія дзейнічаюць на падставе Палажэння аб іх, што зацвярджаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 29. **Інваліднасць з прычыны працоўнага калецтва або прафесіянальнага захворвання**

Інваліднасць лічыцца настаўшай з прычыны працоўнага калецтва, калі няшчасны выпадак, які выклікаў інваліднасць, адбыўся (акрамя выпадкаў проціпраўнага дзеяння):

а) пры выкананні працоўных абавязкаў (у тым ліку ў час камандзіроўкі), а таксама пры выкананні якіх-небудзь дзеянняў у інтарэсах прадпрыемства або арганізацыі, хоць бы і без спецыяльнага даручэння;

б) па дарозе на работу або з работы;

в) на тэрыторыі прадпрыемства, арганізацыі або ў іншым месцы работы на працягу рабочага часу (уключаючы і ўстаноўленыя перапынкі), неабходнага для прывядзення ў парадак прылад вытворчасці, адзення і да т. п. перад пачаткам або па заканчэнні работы;

г) паблізу прадпрыемства, арганізацыі або іншага месца работы на працягу рабочага часу (уключаючы

і ўстаноўленыя перапынкі), калі знаходжанне там не супярэчыла правілам унутранага працоўнага распарадку;

д) пры выкананні дзяржаўных абавязкаў, заданняў органаў дзяржаўнай улады і кіравання, а таксама грамадскіх арганізацый, зарэгістраваных ва ўстаноўленым парадку, хоць бы гэтыя заданні і не былі звязаны з асноўнай работай;

е) пры выкананні грамадзянскага абавязку па выратаванню чалавечага жыцця, па ахове ўласнасці і правапарадку;

ж) пры праходжанні студэнтамі і навучэнцамі вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, вучылішчаў, школ, у тым ліку агульнаадукацыйных, курсаў па падрыхтоўцы кадраў, аспірантамі і клінічнымі ардынатарамі вытворчага навучання або практыкі, практычных заняткаў.

Спіс прафесіянальных захворванняў зацвярджаецца ў парадку, які вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 30. **Стаж работы, які дае права на пенсію**

Пенсіі па інваліднасці з прычыны працоўнага калецтва або прафесіянальнага захворвання (артыкул 29) назначаюцца незалежна ад стажу работы.

Пенсіі па інваліднасці з прычыны агульнага захворвання назначаюцца пры наяўнасці наступнага стажу работы да часу наступлення інваліднасці:

Узрост	Стаж работы (у гадах)
Да дасягнення 23 гадоў	1
Ад 23 гадоў да дасягнення 26 гадоў	2
Ад 26 гадоў да дасягнення 31 года	3
Ад 31 года да дасягнення 36 гадоў	5
Ад 36 гадоў да дасягнення 41 года	7
Ад 41 года да дасягнення 46 гадоў	9
Ад 46 гадоў да дасягнення 51 года	11
Ад 51 года да дасягнення 56 гадоў	13
Ад 56 гадоў да дасягнення 61 года	14
Ад 61 года старэйшы	15

Калі быў набыты стаж работы, неабходны для адпаведнай узроставай групы, і работа працягвалася пры пераходзе ў наступную ўзроставую групу, то ўмова аб

стажы лічыцца выкананай незалежна ад патрабаванняў, устаноўленых для наступнай узроставай групы.

Асобам, якія сталі інвалідамі з прычыны агульнага захворвання ў перыяд работы або пасля яе спынення да дасягнення 20 гадоў, пенсіі назначаюцца незалежна ад стажу работы.

Пры пераводзе з пенсіі па інваліднасці з прычыны працоўнага калецтва або прафесіянальнага захворвання на пенсію па інваліднасці з прычыны агульнага захворвання неабходны стаж вызначаецца па ўзросту да часу першапачатковага ўстанаўлення інваліднасці.

Артыкул 31. **Размеры пенсій**

Пенсіі па інваліднасці назначаюцца ў наступных размерах:

інвалідам I групы — 75 працэнтаў, інвалідам II групы — 65 працэнтаў, інвалідам III групы — 40 працэнтаў сярэднямесячнага заработку (артыкул 56).

Калі ў інвалідаў I, II груп ёсць стаж работы, неабходны для назначэння пенсіі па ўзросту, у тым ліку за работу з асаблівымі ўмовамі працы, то пенсія па інваліднасці можа быць назначана ў размеры пенсіі па ўзросту пры адпаведным стажы работы.

Мінімальныя размеры пенсій устанаўліваюцца: па I і II групах інваліднасці — 100 працэнтаў, па III групе інваліднасці — 50 працэнтаў, маці-гераіням (незалежна ад групы інваліднасці) — 100 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту (артыкул 23).

Артыкул 32. **Пенсіі пры няпоўным стажы работы**

Інвалідам I, II груп з прычыны агульнага захворвання, якія не маюць дастатковага для назначэння поўнай пенсіі стажу работы (артыкул 30), назначаецца пенсія па інваліднасці пры няпоўным стажы ў размеры, вылічаным прапарцыянальна наяўнаму стажу, але не ніжэй наступных размераў: інвалідам I групы — 100 працэнтаў, інвалідам II групы — 50 працэнтаў, маці-гераіням (незалежна ад групы інваліднасці) — не менш 100 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту.

Артыкул 33. **Надбаўка да пенсіі**

Да пенсіі па інваліднасці ўстанаўліваецца надбаўка на догляд:

інвалідам I групы — 100 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту;

адзінокім інвалідам II групы, якія маюць патрэбу па заключэнню МРЭК або УКК у пастаяннай пабочнай

дапамозе, а таксама пенсіянерам, якія дасягнулі 80-гадовага ўзросту,— 50 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту.

Пры наяўнасці права на надбаўку на догляд па розных падставах, прадугледжаных у гэтым артыкуле, надбаўка налічваецца па адной з указаных падстаў.

Артыкул 34. **Перыяд, на які назначаецца пенсія**

Пенсія назначаецца на ўвесь час інваліднасці, устаноўленай МРЭК. Інвалідам-мужчынам, старэйшым за 55 гадоў, і жанчынам, старэйшым за 50 гадоў, пенсія па інваліднасці назначаецца пажыццёва. Паўторны агляд гэтых інвалідаў праводзіцца толькі па іх заяве.

Раздзел IV.
ПЕНСІІ З ВЫПАДКУ СТРАТЫ КАРМІЦЕЛЯ

Артыкул 35. **Члены сям'і, якія маюць права на пенсію**

Права на пенсію з выпадку страты карміцеля маюць непрацаздольныя члены сям'і памёршага карміцеля, якія знаходзіліся на яго ўтрыманні (артыкул 36). Пры гэтым дзецям, а таксама асобам, указаным у пункце «в» гэтага артыкула, пенсіі назначаюцца незалежна ад таго, ці былі яны на ўтрыманні карміцеля.

Бацькі і муж (жонка) памёршага, якія не былі на яго ўтрыманні, таксама маюць права на пенсію, калі ў далейшым страцілі крыніцу сродкаў да існавання.

Непрацаздольнымі членамі сям'і лічацца:

а) дзеці (у тым ліку ўсыноўленыя, пасынкі і падчарыцы), браты, сёстры і ўнукі, якія не дасягнулі 18 гадоў і старэйшыя за гэты ўзрост, калі яны сталі інвалідамі да дасягнення 18 гадоў, пры гэтым браты, сёстры і ўнукі — пры ўмове, калі яны не маюць працаздольных бацькоў, пасынак і падчарыца — калі яны не атрымлівалі аліментаў ад бацькоў;

б) бацька, маці (усынавіцелі), муж і жонка, калі яны дасягнулі пенсіённага ўзросту (мужчыны — 60 гадоў, жанчыны — 55 гадоў) або з'яўляюцца інвалідамі;

в) адзін з бацькоў або муж (жонка) ці дзед, баба, брат або сястра незалежна ад узросту і працаздольнасці, калі ён (яна) заняты (занята) доглядам за дзецьмі, братамі, сёстрамі або ўнукамі памёршага карміцеля, не дасягнуўшымі 8 гадоў, і не працуе;

г) дзед і баба — пры адсутнасці асоб, якія па закону абавязаны іх утрымліваць;

д) айчым, мачаха, калі яны дасягнулі пенсіённага ўзросту (мужчыны — 60 гадоў, жанчыны — 55 гадоў) або з'яўляюцца інвалідамі,— пры ўмове, калі выхоўвалі або ўтрымлівалі памёршага пасынка або падчарыцу не менш 5 гадоў.

Навучэнцы агульнаадукацыйных школ, прафесіянальна-тэхнічных вучылішчаў, навучэнцы і студэнты дзённых аддзяленняў сярэдніх спецыяльных і вышэйшых навучальных устаноў маюць права на пенсію з выпадку страты

карміцеля да заканчэння ўказаных навучальных устаноў, але не больш чым да дасягнення імі 23-гадовага ўзросту.

Усе правілы гэтага Закона, якія датычацца сем'яў памёршых, адпаведна распаўсюджваюцца і на сем'і адсутных без вестак, калі адсутнасць без вестак карміцеля засведчана ва ўстаноўленым парадку.

Артыкул 36. **Члены сям'і, якія лічацца ўтрыманцамі**

Члены сям'і памёршага лічацца быўшымі на яго ўтрыманні, калі яны знаходзіліся на яго поўным утрыманні або атрымлівалі ад яго дапамогу, якая была для іх і асноўнай крыніцай сродкаў да існавання.

Члены сям'і памёршага, для якіх яго дапамога была пастаяннай і асноўнай крыніцай сродкаў да існавання, але якія самі атрымлівалі якую-небудзь пенсію, маюць права перайсці на новую пенсію.

Артыкул 37. **Стаж работы карміцеля, які дае права на пенсію**

Сям'і карміцеля, памёршага з прычыны працоўнага калецтва або прафесіянальнага захворвання, а таксама сям'і памёршага пенсіянера пенсія назначаецца незалежна ад стажу работы карміцеля.

Пенсія з выпадку страты карміцеля, памёршага з прычыны агульнага захворвання або калецтва, не звязанага з работай, назначаецца, калі карміцель да дня смерці меў стаж, які быў бы неабходны яму для назначэння пенсіі па інваліднасці (артыкул 30).

Сем'ям грамадзян Рэспублікі Беларусь — перасяленцаў з іншых дзяржаў, калі карміцель не працаваў у Рэспубліцы Беларусь, пенсіі назначаюцца:

а) атрымліваўшым у іншых дзяржавах пенсію з выпадку страты карміцеля — незалежна ад стажу работы карміцеля;

б) не атрымліваўшым пенсіі — пры ўмове, калі карміцель па ўзросту да дня спынення работы меў адпаведны стаж (артыкул 30), а ў выпадку смерці яго з прычыны працоўнага калецтва або прафесіянальнага захворвання — незалежна ад стажу работы карміцеля.

Артыкул 38. **Размеры пенсій**

Пенсіі з выпадку страты карміцеля назначаюцца на кожнага непрацаздольнага члена сям'і ў размеры 30 працэнтаў сярэднямесячнага заработку карміцеля (арты-

кул 56), але не менш 100 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту.

На дзяцей, якія страцілі абодвух бацькоў (круглых сірот), або дзяцей памёршай адзінокай маці пенсія на кожнае дзіця не можа быць менш двухкратнага мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту.

Артыкул 39. **Захаванне пенсіі пры ўступленні ў новы шлюб**

Пенсія, назначаная з выпадку смерці мужа, захоўваецца і пры ўступленні пенсіянера ў новы шлюб.

Артыкул 40. **Права на пенсію ўсыноўленых**

Непаўналетнія, якія маюць права на пенсію з выпадку страты карміцеля, захоўваюць гэта права таксама і пры іх усынаўленні.

Артыкул 41. **Пенсіі пры няпоўным стажы работы**

Членам сям'і, якая страціла карміцеля, памёршага з прычыны агульнага захворвання і не меўшага стажу, дастатковага для назначэння поўнай пенсіі па інваліднасці (артыкул 30), назначаецца пенсія пры няпоўным стажы ў размеры, вылічаным прапарцыянальна наяўнаму стажу работы карміцеля.

Сем'ям памёршых пенсіянераў, атрымліваўшых пенсію пры няпоўным стажы, пенсія назначаецца прапарцыянальна стажу работы, зыходзячы з якога была назначана пенсія памёршаму карміцелю.

Пенсія на кожнага непрацаздольнага члена сям'і не можа быць менш 50 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту. Пры гэтым пенсія, якая назначаецца на дзіця — круглага сірату або дзіця памёршай адзінокай маці, не можа быць менш размеру, прадугледжанага часткай другой артыкула 38 гэтага Закона, а на маці-гераіню — не менш 100 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту.

Артыкул 42. **Права на зварот за назначэннем пенсіі без абмежавання тэрмінам**

Сям'я, якая мае права на пенсію з выпадку страты карміцеля, можа звяртацца за назначэннем пенсіі ў любы час пасля смерці або ўстанаўлення адсутнасці без вестак карміцеля без абмежавання якім-небудзь тэрмінам.

Пенсіі з выпадку страты карміцеля назначаюцца:

а) сем'ям асоб, указаных у частцы першай артыкула 5 гэтага Закона,— незалежна ад таго, калі памёр кармі-

цель: у перыяд работы (вучобы) або пасля спынення работы (вучобы);

б) сем'ям пенсіянераў — калі карміцель памёр у перыяд атрымання пенсіі або не пазней 5 гадоў пасля спынення выплаты пенсіі.

Артыкул 43. **Перыяд, на які назначаецца пенсія**

Пенсія з выпадку страты карміцеля ўстанаўліваецца на ўвесь перыяд, на працягу якога член сям'і памёршага лічыцца непрацаздольным згодна з артыкулам 35 гэтага Закона.

Артыкул 44. **Назначэнне пенсіі на кожнага непрацаздольнага члена сям'і**

Пенсія з прычыны страты карміцеля назначаецца на кожнага непрацаздольнага члена сям'і, які мае права на пенсію (артыкул 35).

Па жаданню членаў сям'і ім можа быць назначана адна агульная пенсія.

Артыкул 45. **Парадак і тэрміны ўстанаўлення інваліднасці членам сям'і**

На членаў сям'і, якія з'яўляюцца інвалідамі, адпаведна распаўсюджваюцца правілы, выкладзеныя ў артыкулах 28, 34, пунктах «а» і «б» артыкула 81, частках першай і другой артыкула 89 гэтага Закона.

Раздзел V.
ПЕНСІІ ЗА ВЫСЛУГУ ГАДОЎ

Артыкул 46. **Падставы для пенсіённага забеспячэння за выслугу гадоў**

Пенсіі за выслугу гадоў устанаўліваюцца асобным катэгорыям грамадзян (артыкулы 47—49), занятых на работах, выкананне якіх вядзе да страты прафесіянальнай працаздольнасці або прыгоднасці, да наступлення ўзросту, які дае права на пенсію па ўзросту.

Артыкул 47. **Умовы назначэння пенсій асобным катэгорыям работнікаў авіяцыі і лётна-выпрабавальнага складу**

Права на пенсію за выслугу гадоў маюць наступныя катэгорыі рабочых і служачых авіяцыі, а таксама лётна-выпрабавальнага складу незалежна ад ведамаснай падпарадкаванасці прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый, у якіх яны заняты:

а) работнікі лётнага і лётна-выпрабавальнага складу пры выслузе гадоў на гэтых пасадах не менш 25 гадоў у мужчын і менш 20 гадоў у жанчын.

Указаныя работнікі, звольненыя з лётнай работы па стану здароўя (хваробы), пры наяўнасці выслугі гадоў у мужчын не менш 20 гадоў і ў жанчын не менш 15 гадоў маюць права на пенсію прапарцыянальна адпрацаванаму часу. Далейшая работа ў службах кіравання паветраным рухам і інжынерна-авіяцыйнай на пасадах, якія даюць права на пенсію за выслугу гадоў (пункты «б» і «в» гэтага артыкула), залічваецца ў каляндарным парадку для назначэння поўнай пенсіі за выслугу гадоў.

Пералік пасад работнікаў лётнага і лётна-выпрабавальнага складу, парадак вылічэння тэрмінаў выслугі гадоў для назначэння ім пенсій, а таксама парадак назначэння і выплаты гэтых пенсій зацвярджаюцца ў парадку, які вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь;

б) работнікі, якія ажыццяўляюць кіраванне паветраным рухам і маюць пасведчанне дыспетчара:

мужчыны — па дасягненні 50 гадоў і пры агульным стажы работы не менш 25 гадоў, з іх не менш 12 гадоў

6 месяцаў работы па непасрэднаму кіраванню палётамі паветраных суднаў;

жанчыны — па дасягненні 45 гадоў і пры агульным стажы работы не менш 20 гадоў, з іх не менш 10 гадоў работы па непасрэднаму кіраванню палётамі паветраных суднаў.

У выслугу гадоў работнікам, якія ажыццяўляюць кіраванне паветраным рухам, залічваецца таксама работа, указаная ў пункце «а» гэтага артыкула;

в) інжынерна-тэхнічны склад — па пераліку пасад і работ, які зацвярджаецца ў парадку, што вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь:

мужчыны — па дасягненні 55 гадоў і пры агульным стажы работы не менш 25 гадоў, з іх не менш 20 гадоў ва ўказаных пасадах;

жанчыны — па дасягненні 50 гадоў і пры агульным стажы работы не менш 20 гадоў, з іх не менш 15 гадоў ва ўказаных пасадах.

У выслугу гадоў работнікам інжынерна-тэхнічнага складу залічваецца таксама работа, указаная ў пунктах «а» і «б» гэтага артыкула;

г) бортправаднікі:

мужчыны — па дасягненні 55 гадоў і пры агульным стажы работы не менш 25 гадоў, з іх не менш 15 гадоў бортправаднікам;

жанчыны — па дасягненні 45 гадоў і пры агульным стажы работы не менш 20 гадоў, з іх не менш 10 гадоў бортправадніцай.

Артыкул 48. **Умовы для назначэння пенсій асобным катэгорыям медыцынскіх і педагагічных работнікаў**

Права на пенсію за выслугу гадоў маюць асобныя катэгорыі медыцынскіх і педагагічных работнікаў:

мужчыны — па дасягненні 55 гадоў і пры наяўнасці спецыяльнага стажу работы не менш 30 гадоў;

жанчыны — па дасягненні 50 гадоў і пры наяўнасці спецыяльнага стажу работы не менш 25 гадоў.

Пералік устаноў, арганізацый і пасад, праца ў якіх дае права на пенсію за выслугу гадоў у адпаведнасці з гэтым артыкулам, зацвярджаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 49. **Умовы для назначэння пенсій артыстам**

Права на пенсію за выслугу гадоў пры стажы творчай

дзейнасці ад 20 да 30 гадоў маюць асобныя катэгорыі артыстаў тэатраў і іншых тэатральна-відовішчных прадпрыемстваў і калектываў — па пераліку, які зацвярджаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 50. **Размеры пенсій**

Пенсіі за выслугу гадоў назначаюцца ў размерах, устаноўленых артыкуламі 23, 25 і 68 гэтага Закона для пенсій па ўзросту.

Пенсіі вылічваюцца з сярэднямесячнага заработку, які вызначаецца ў адпаведнасці з артыкуламі 56—58 гэтага Закона.

Раздзел VI.
ВЫЛІЧЭННЕ СТАЖУ РАБОТЫ ДЛЯ НАЗНАЧЭННЯ ПРАЦОЎНЫХ ПЕНСІЙ

Артыкул 51. Віды дзейнасці, якія залічваюцца ў стаж работы

У працоўны стаж залічваецца работа, у перыяд якой работнік падлягаў дзяржаўнаму сацыяльнаму страхаванню або выплачваў страхавыя ўзносы ў Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь.

Пры вылічэнні стажу работы ў калгасе за перыяд пасля 1965 года, калі член калгаса не выконваў без уважлівых прычын устаноўленага мінімуму працоўнага ўдзелу ў грамадскай гаспадарцы, улічваецца час работы па фактычнай працягласці.

У стаж работы залічваецца таксама:

а) ваенная служба і знаходжанне ў партызанскіх атрадах і злучэннях, служба ў органах дзяржаўнай бяспекі і ў органах унутраных спраў;

б) служба ў ваенізаванай ахове, у органах спецыяльнай сувязі і ў горнавыратавальных часцях незалежна ад ведамаснай падпарадкаванасці і наяўнасці спецыяльнага або воінскага звання;

в) дзённая форма навучання ў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах, у вучылішчах, школах і на курсах па падрыхтоўцы кадраў, павышэнню кваліфікацыі і перакваліфікацыі, у аспірантуры, клінічнай ардынатуры, дактарантуры;

г) часовая непрацаздольнасць, якая пачалася ў перыяд работы, і час знаходжання на інваліднасці I і II груп з прычыны працоўнага калецтва або прафесіянальнага захворвання, атрыманых работнікам пры выкананні ім працоўных абавязкаў і адбыўшыхся па віне прадпрыемстваў і арганізацый;

д) час догляду за інвалідам I групы або дзіцем-інвалідам ва ўзросце да 16 гадоў, а таксама за састарэлым, які дасягнуў 80-гадовага ўзросту;

е) час догляду за дзіцем ва ўзросце да 16 гадоў, заражаным вірусам імунадэфіцыту або хворым СНІДам;

ж) час догляду непрацуючай маці (у выглядзе выключэння — бацькі) за малалетнімі дзецьмі, але не даўжэй

чым да дасягнення кожным дзіцем узросту 3 гадоў, у межах 9 гадоў увогуле;

з) час утрымання пад вартай, час адбывання пакарання ў месцах пазбаўлення волі і ссылкі грамадзян, неабгрунтавана прыцягнутых да крымінальнай адказнасці і ў далейшым рэабілітаваных;

і) час знаходжання на спецпасяленні грамадзян, якія дасягнулі 12-гадовага ўзросту, неабгрунтавана высланых у перыяд рэпрэсій за межы рэспублікі ў адміністрацыйным парадку і пасля рэабілітаваных;

к) знаходжанне ў месцах пазбаўлення волі звыш тэрміну, назначанага пры пераглядзе справы;

л) час знаходжання на акупіраванай тэрыторыі СССР і іншых дзяржаў у перыяд Вялікай Айчыннай вайны грамадзян, якія дасягнулі да дня акупацыі або ў яе перыяд 16 гадоў, калі яны не ўчынілі ў гэты перыяд злачынстваў супраць Радзімы;

м) час пражывання грамадзян у горадзе Ленінградзе ў перыяд яго блакады ў гады Вялікай Айчыннай вайны з верасня 1941 года па 27 студзеня 1944 года;

н) час знаходжання вязняў, у тым ліку дзяцей, у фашысцкіх канцлагерах (гета і іншых месцах прымусовага ўтрымання ў перыяд вайны), а таксама перыяд знаходжання асоб, насільна вывезеных з часова акупіраванай тэрыторыі ў час Вялікай Айчыннай вайны, на тэрыторыі дзяржаў, якія знаходзіліся ў стане вайны з СССР, калі яны не ўчынілі ў гэты перыяд злачынстваў супраць Радзімы;

о) перыяд пражывання жонак асоб афіцэрскага складу, прапаршчыкаў, мічманаў і ваеннаслужачых звыштэрміновай службы з мужамі ў мясцовасцях, дзе адсутнічала магчымасць іх працаўладкавання, але не больш 10 гадоў увогуле;

п) перыяд пражывання за мяжой жонак (мужоў) работнікаў дзяржаўных устаноў Беларусі, якія знаходзяцца за мяжой, і міжнародных арганізацый, але не больш 10 гадоў увогуле.

Для павелічэння размеру пенсіі па ўзросту за кожны год работы (артыкул 23) разам з работай улічваюцца таксама перыяды, прадугледжаныя пунктамі «а» — «н» гэтага артыкула і артыкуламі 52 і 53 гэтага Закона. Пры гэтым работа пасля назначэння пенсіі па ўзросту залічваецца ў стаж, калі пенсіянер не атрымліваў пенсіі за гэты перыяд (за выключэннем перараздзіку пенсіі, прадугледжанага артыкулам 66 гэтага Закона).

Пры вылічэнні стажу падземнай работы, якая дае

права на пенсію ў сувязі з асаблівымі ўмовамі працы (артыкулы 12 і 13), час знаходжання на інваліднасці з прычыны працоўнага калецтва або прафесіянальнага захворвання, атрыманых на гэтай рабоце, уключаецца ва ўказаны стаж.

Артыкул 52. **Ільготы па вылічэнню стажу**

На льготных умовах у стаж для назначэння пенсіі залічваюцца:

а) ваенная служба ў складзе дзеючай арміі ў перыяд баявых дзеянняў, у тым ліку пры выкананні інтэрнацыянальнага абавязку, а таксама знаходжанне ў партызанскіх атрадах і злучэннях залічваюцца ў стаж на льготных умовах у парадку, устаноўленым для вылічэння тэрмінаў гэтай службы пры назначэнні пенсій за выслугу гадоў ваеннаслужачым;

б) работа ў горадзе Ленінградзе ў перыяд яго блакады ў гады Вялікай Айчыннай вайны з 8 верасня 1941 года па 27 студзеня 1944 года — у трайным размеры;

в) работа асоб з ліку вольнанаёмнага складу ў воінскіх часцях дзеючай арміі ў перыяд баявых дзеянняў — у двайным размеры;

г) работа і служба, акрамя работы, прадугледжанай пунктам «б» гэтага артыкула, і ваеннай службы, прадугледжанай пунктам «а» гэтага артыкула, у гады Вялікай Айчыннай вайны — у двайным размеры;

д) работа ў лепразорыях, процічумных і інфекцыйных установах па лячэнню асоб, заражаных вірусам імунадэфіцыту чалавека або хворых СНІДам,— у двайным размеры.

Перыяд, указаны ў пункце «з» артыкула 51 гэтага Закона, залічваецца ў працоўны стаж у трайным размеры, а перыяды, указаныя ў пунктах «і», «м» і «н» таго ж артыкула,— у двайным размеры.

Артыкул 53. **Парадак уключэння ў стаж асобных відаў работ**

Работа на водным транспарце на працягу поўнага навігацыйнага перыяду залічваецца за год работы.

Работа на працягу поўнага сезона на прадпрыемствах і ў арганізацыях сезонных галін прамысловасці незалежна ад ведамаснай падпарадкаванасці прадпрыемстваў і арганізацый па спісу, які зацвярджаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь, залічваецца ў стаж за год работы.

Астатнія сезонныя работы залічваюцца ў стаж работы па іх фактычнай працягласці.

Артыкул 54. **Парадак пацвярджэння стажу работы**

Стаж работы пацвярджаецца працоўнай кніжкай, а пры яе адсутнасці — іншымі дакументамі, якія змяшчаюць звесткі аб перыядах работы, або даведкамі аб выплаце страхавых узносаў у Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь.

Парадак пацвярджэння стажу работы пры адсутнасці працоўнай кніжкі або адпаведных запісаў у ёй устанаўліваецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 55. **Умовы ўключэння ў стаж замежным грамадзянам часу работы за мяжой**

Замежным грамадзянам і іх сем'ям у тых выпадках, калі для назначэння пенсіі патрабуецца пэўны стаж, пенсіі назначаюцца пры ўмове, што дзве трэці неабходнага стажу прыпадае на работу ў Рэспубліцы Беларусь, калі пагадненнямі (артыкул 1) не прадугледжана іншае.

Раздзел VII.
ВЫЛІЧЭННЕ ПЕНСІЙ

Артыкул 56. **Вылічэнне пенсій у працэнтах да сярэднямесячнага заработку**

Пенсіі вылічваюцца па ўстаноўленых нормах у працэнтах да сярэднямесячнага заработку (што вызначаецца ў адпаведнасці з артыкуламі 57, 58 і 60 гэтага Закона), які грамадзяне атрымлівалі перад зваротам за пенсіяй.

Пры гэтым для разліку пенсіі прымаецца заработак у суме не звыш дзесяцікратнага размеру мінімальнай заработнай платы. Заработак у частцы, якая не перавышае чатырохкратнага размеру мінімальнай заработнай платы, улічваецца пры назначэнні пенсіі поўнасцю. Кожная наступная частка заработку ўлічваецца ў наступным размеры: у межах пятага мінімуму заработнай платы — 85 працэнтаў, шостага — 70 працэнтаў, сёмага — 55 працэнтаў, восьмага — 40 працэнтаў, дзевятага — 25 працэнтаў, дзесятага — 15 працэнтаў. Атрыманы такім чынам сярэднямесячны заработак лічыцца заработкам, з якога вылічана пенсія.

Артыкул 57. **Агульны парадак вызначэння сярэднямесячнага заработку**

Асобам, указаным у артыкуле 5 гэтага Закона, пенсія вылічваецца з сярэднямесячнага фактычнага заработку за любыя 5 гадоў запар (па выбару асобы, якая звярнулася за пенсіяй) з апошніх 15 гадоў работы (выплаты страхавых узносаў у Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь) незалежна ад наяўных перапынкаў.

Сярэднямесячны заработак за 5 гадоў вызначаецца шляхам дзялення агульнай сумы заработку за 60 каляндарных месяцаў работы запар (у межах апошніх 15 гадоў работы) на шэсцьдзесят. Пры гэтым па жаданню асобы, якая звярнулася за пенсіяй, месяцы з няпоўнай колькасцю рабочых дзён у сувязі з паступленнем на работу або са звальненнем улічваюцца як поўныя каляндарныя месяцы работы.

У тых выпадках, калі асоба, якая звярнулася за пенсіяй, прапрацавала менш 5 гадоў, сярэднямесячны заработак вызначаецца шляхам дзялення агульнай сумы заработку за каляндарныя месяцы на колькасць гэтых месяцаў.

Калі работнік прапрацаваў менш аднаго каляндарнага месяца, то заработак за ўвесь прапрацаваны час дзеліцца на колькасць прапрацаваных дзён і атрыманая

сума памнажаецца на колькасць рабочых дзён у месяц, вылічаную ў сярэднім за год.

Пры назначэнні пенсій работнікам, занятым на сезонных работах, сярэднямесячны фактычны заработак вызначаецца шляхам дзялення заработку за 5 поўных сезонаў на шэсцьдзесят.

Па жаданню асобы, якая звярнулася за пенсіяй, не ўключаецца ў 15-гадовы перыяд час работы, на працягу якога яна з'яўлялася інвалідам або атрымлівала кампенсацыю ўрону, прычыненага калецтвам або іншым пашкоджаннем здароўя, ажыццяўляла догляд за інвалідам I групы або дзіцем-інвалідам ва ўзросце да 16 гадоў, а таксама за састарэлым, дасягнуўшым 80-гадовага ўзросту, або знаходзілася ў водпуску па догляду за малалетнімі дзецьмі.

Даведка аб размеры сярэднямесячнага заработку выдаецца прадпрыемствамі (установамі, арганізацыямі) ва ўстаноўленым парадку.

Артыкул 58. **Віды аплаты працы, якія ўлічваюцца пры вылічэнні пенсіі**

У заработак для вылічэння пенсіі ўключаюцца ўсе віды аплаты працы, у тым ліку па сумяшчальніцтву, на якія па дзеючых правілах налічваюцца страхавыя ўзносы.

Прэміі і іншыя віды выплат уключаюцца ў заработак за той месяц, у якім яны атрыманы.

У заработак для вылічэння пенсіі ўключаецца за адпаведныя перыяды дапамога па часовай непрацаздольнасці або сярэдні заработак, які захоўваўся за работнікам.

У заработак для вылічэння пенсіі асобам, якія не падлягаюць дзяржаўнаму сацыяльнаму страхаванню (пункт «б» артыкула 51), уключаюцца ўсе віды грашовага забеспячэння, аналагічныя тым відам аплаты працы, на якія налічваюцца страхавыя ўзносы.

У заработак для вылічэння пенсіі членам калгасаў уключаецца аплата ва ўсіх яе відах за работу ў грамадскай гаспадарцы калгаса, а таксама аплата за работу па іншым месцы работы, калі на гэту аплату налічваліся страхавыя ўзносы.

Натуральная частка заработку, на вартасць якой налічваюцца страхавыя ўзносы, улічваецца па дзяржаўных рознічных цэнах таго перыяду, калі праводзілася аплата працы.

Артыкул 59. **Вылічэнне пенсій пры няпоўным стажы работы**

Пенсіі пры няпоўным стажы работы (артыкулы 24,

32, 41) назначаюцца ў размеры, вылічаным прапарцыянальна наяўнаму стажу.

Вылічэнне пенсіі праводзіцца наступным чынам: спачатку вызначаецца адпаведная поўная пенсія, гэта пенсія дзеліцца на колькасць месяцаў патрабуемага поўнага стажу работы, атрыманая сума памнажаецца на колькасць месяцаў наяўнага фактычнага стажу работы (у гэтым стажы перыяд звыш 15 дзён акругляецца да поўнага месяца, а перыяд да 15 дзён уключна не ўлічваецца).

Калі пенсія пры поўным стажы належала б у мінімальным размеры, устаноўленым гэтым Законам (артыкулы 23, 31, 38), то пенсія пры няпоўным стажы назначаецца прапарцыянальна наяўнаму стажу зыходзячы з мінімальнага размеру пенсіі, але ва ўсіх выпадках не менш пенсіі, устаноўленай для адпаведнай катэгорыі непрацаздольных (артыкулы 24, 32, 41).

Артыкул 60. **Вылічэнне пенсій асобным катэгорыям грамадзян**

Навучэнцам, аспірантам і клінічным ардынатарам пры вылічэнні пенсій па іх жаданню за перыяд вучобы замест заработку можа ўлічвацца стыпендыя.

Асобам, якія выплачваюць страхавыя ўзносы ў Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь (якія займаюцца прадпрымальніцкай дзейнасцю, працуюць у асобных грамадзян па працоўных дагаворах і іншых), пенсіі вылічваюцца з сумы, прынятай для вызначэння ўзносаў у Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь, у адпаведнасці з артыкуламі 56—58 гэтага Закона.

Членам творчых саюзаў і іншым творчым работнікам, якія не з'яўляюцца членамі творчых саюзаў, пенсіі вылічваюцца з аўтарскага ганарару, які разлічваецца па дзяржаўных стаўках, за любыя 5 гадоў запар з апошніх 15 гадоў творчай дзейнасці перад зваротам за пенсіяй.

Асобам, указаным у частцы трэцяй гэтага артыкула, калі яны адначасова працуюць на прадпрыемствах або ў арганізацыях, для вылічэння пенсіі ўлічваюцца за адпаведны перыяд аўтарскі ганарар і заработак.

Артыкул 61. **Вылічэнне сярэднямесячнага заработку за перыяд работы за мяжой**

Пры вылічэнні сярэднямесячнага заработку асоб, якія працавалі за межамі Рэспублікі Беларусь, улічваецца

заработная плата, якую яны атрымлівалі да работы за мяжой (артыкулы 56—58, 60), або па іх выбару заработак, які вызначаецца ў адпаведнасці з артыкулам 62 гэтага Закона.

Артыкул 62. **Вылічэнне пенсій грамадзянам Рэспублікі Беларусь — перасяленцам з іншых дзяржаў**

Пенсіі грамадзянам Рэспублікі Беларусь — перасяленцам з іншых дзяржаў, якія не працавалі ў Рэспубліцы Беларусь, вылічваюцца з разліку сярэдняга заработку работнікаў адпаведных прафесій і кваліфікацый у Рэспубліцы Беларусь да часу назначэння пенсіі.

Артыкул 63. **Вылічэнне пенсій круглым сіротам**

Дзецям, якія страцілі абодвух бацькоў (круглым сіротам), пенсіі вылічваюцца з агульнай сумы заработку абодвух бацькоў.

Артыкул 64. **Вылічэнне пенсій сем'ям пенсіянераў**

Сем'ям пенсіянераў пенсіі з выпадку страты карміцеля вылічваюцца з таго ж заработку, з якога вылічвалася пенсія карміцеля.

Артыкул 65. **Вылічэнне пенсій пры пераводзе з адной пенсіі на іншую**

Пры пераводзе з адной пенсіі на іншую сярэднямесячны заработак вызначаецца на агульных падставах, устаноўленых гэтым Законам. Пенсія па новай падставе можа таксама вылічвацца (па жаданню пенсіянера) з таго заработку, з якога вызначалася раней назначаная пенсія.

Артыкул 66. **Пераразлік пенсій па ўзросту, назначаных на льготных падставах**

Грамадзянам, якім назначаны пенсіі па ўзросту на льготных падставах (артыкулы 3, 12, 13, 15, 17—22), па дасягненні ўзросту, прадугледжанага артыкулам 11 гэтага Закона, праводзіцца пераразлік пенсіі з улікам стажу работы пасля назначэння пенсіі.

Артыкул 67. **Пераразлік пенсій пры няпоўным стажы работы**

Калі пенсіянер, якому назначана пенсія пры няпоўным стажы па ўзросту або па інваліднасці (артыкулы 24, 32), а таксама прапарцыянальна адпрацаванаму часу за выслугу гадоў (пункт «а» артыкула 47), прапрацаваў пасля назначэння пенсіі не менш 2 гадоў, то па яго заяве праводзіцца пераразлік пенсіі зыходзячы са стажу, які ёсць да часу пераразліку. Кожны наступны пераразлік пенсіі праводзіцца не раней чым праз 2 гады работы пасля папярэдняга пераразліку.

Калі пенсіянер, працягваючы працаваць, набыў стаж, дастатковы для назначэння поўнай пенсіі, то па заяве пенсіянера праводзіцца адпаведны перараздлік пенсіі незалежна ад таго, колькі часу прайшло пасля яе назначэння. Пры гэтым поўная пенсія па інваліднасці ўстанаўліваецца пры ўмове, калі пенсіянер мае стаж, дастатковы для назначэння поўнай пенсіі адпаведна ўзросту пенсіянера да часу наступлення інваліднасці (артыкул 30).

Перараздлік пенсіі праводзіцца з заработку, з якога пенсія была першапачаткова назначана, з прымяненнем артыкула 70 гэтага Закона.

Артыкул 68. **Павышэнне пенсій**

Пенсіі, назначаныя ў адпаведнасці з гэтым Законам, павышаюцца:

а) інвалідам вайны I і II груп — на 150 працэнтаў, інвалідам III групы — на 75 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту;

удзельнікам вайны з ліку ваеннаслужачых, якія праходзілі службу ў складзе дзеючай арміі, партызанскіх атрадах і злучэннях, ваеннаслужачым, прымаўшым удзел у баявых дзеяннях пры выкананні інтэрнацыянальнага абавязку,— на 50 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту;

асобам, з ліку вольнанаёмнага складу, якія праходзілі службу або працавалі ў складзе дзеючай арміі,— на 25 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту;

асобам, якія працавалі ў перыяд блакады горада Ленінграда на прадпрыемствах, ва ўстановах і ў арганізацыях горада,— на 25 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту;

вязням фашысцкіх канцлагераў (гета і іншых месцаў прымусовага ўтрымання ў перыяд вайны), калі яны не ўчынілі ў гэты перыяд злачынстваў супраць Радзімы,— на 25 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту;

інвалідам з дзяцінства з прычыны ранення, кантузіі або калецтва, звязаных з баявымі дзеяннямі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны (або з вынікамі ваенных дзеянняў),— на 15 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту;

асобам, узнагароджаным ордэнамі і медалямі за самаадданую працу і бездакорную воінскую службу ў тыле ў гады Вялікай Айчыннай вайны,— на 15 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту;

б) бацькам, дзецям — інвалідам з дзяцінства і жонкам

(не ўступіўшым у новы шлюб) ваеннаслужачых, смерць якіх звязана з выкананнем абавязкаў ваеннай службы,— на 25 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту;

в) грамадзянам, неабгрунтавана рэпрэсіраваным па палітычных матывах у перыяд рэпрэсій 20—80-ых гадоў і ў далейшым рэабілітаваным,— на 25 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту.

Пры наяўнасці права на павышэнне пенсіі па розных падставах, прадугледжаных пунктам «а» гэтага артыкула, налічваецца адно з указаных у ім павышэнняў.

Артыкул 69. **Пераразлік пенсій у сувязі з павелічэннем мінімальнай заработнай платы**

Мінімальныя размеры пенсій (артыкулы 23, 31, 38), а таксама гранічныя размеры заработку, які ўлічваецца для вылічэння пенсій (артыкул 56), павышаюцца ў сувязі з павелічэннем мінімальнай заработнай платы. Пры гэтым павышэнне пенсій праводзіцца з месяца, што ідзе за тым, з якога праведзена павелічэнне мінімальнай заработнай платы.

Артыкул 70. **Павышэнне пенсіі ў сувязі з ростам сярэдняй заработнай платы**

У сувязі з ростам сярэдняй заработнай платы ў рэспубліцы штоквартальна праводзяцца індэксацыя заработку, з якога вылічана пенсія, і адпаведны пераразлік пенсіі.

Для індэксацыі заработку вызначаецца індывідуальны каэфіцыент, што атрымліваецца шляхам суадносін заработку, з якога вылічана пенсія, і велічыні сярэдняй заработнай платы ў рэспубліцы ў перыяд назначэння пенсіі. Па меры росту заработнай платы ў рэспубліцы яе сярэднямесячная велічыня, якая прымяняецца ў бягучым квартале, памнажаецца на індывідуальны каэфіцыент і з атрыманага такім чынам заработку вылічваецца пенсія.

Парадак пераразліку пенсій у адпаведнасці з гэтым артыкулам зацвярджаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 71. **Вызначэнне сумы заработку і размеру пенсіі**

Пры вылічэнні сумы сярэднямесячнага заработку і ўстанаўленні размеру пенсіі дробная частка грашовай адзінкі, меншая за палавіну, не ўлічваецца, а большая за палавіну акругляецца ў большы бок.

Раздзел VIII.
САЦЫЯЛЬНЫЯ ПЕНСІІ

Артыкул 72. **Грамадзяне, якія маюць права на пенсію**

Сацыяльныя пенсіі назначаюцца грамадзянам, якія не атрымліваюць працоўную пенсію:

інвалідам, у тым ліку інвалідам з дзяцінства;

асобам, якія дасягнулі ўзросту: мужчыны — 60 гадоў, жанчыны — 55 гадоў;

дзецям — у выпадку страты карміцеля (пункт «а» артыкула 35);

дзецям-інвалідам ва ўзросце да 16 гадоў.

Пералік медыцынскіх паказанняў, якія даюць права на атрыманне сацыяльнай пенсіі на дзяцей-інвалідаў ва ўзросце да 16 гадоў, вызначаецца ў парадку, што ўстанаўліваецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 73. **Размеры пенсій**

Сацыяльныя пенсіі назначаюцца ў наступных размерах:

а) інвалідам I групы, інвалідам з дзяцінства I і II груп і дзецям-інвалідам ва ўзросце да 16 гадоў — 100 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту (артыкул 23);

б) інвалідам II групы (акрамя інвалідаў з дзяцінства); асобам, якія дасягнулі ўзросту: мужчыны — 60 гадоў, жанчыны — 55 гадоў; дзецям у выпадку страты карміцеля (пункт «а» артыкула 35) на кожнае дзіця — 50 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту;

в) інвалідам III групы — 30 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту.

Артыкул 74. **Надбаўка да пенсіі**

Да сацыяльнай пенсіі інвалідам I групы ўстанаўліваецца надбаўка на догляд за імі ў размеры 50 працэнтаў мінімальнага размеру пенсіі па ўзросту.

Раздзел IX.
НАЗНАЧЭННЕ ПЕНСІЙ

Артыкул 75. Парадак звароту за назначэннем пенсіі

Заява аб назначэнні пенсіі рабочым, служачым і членам іх сем'яў (у выпадку страты карміцеля) падаецца праз адміністрацыю прадпрыемства, установы, арганізацыі па месцы апошняй работы.

Заява аб назначэнні пенсіі членам калгасаў, кааператываў і іх сем'ям падаецца праз праўленне калгаса (кааператыва).

Адміністрацыя (праўленне) у 10-дзённы тэрмін з дня паступлення заявы афармляе неабходныя дакументы аб стажы і заработку і разам з пададзенай заявай і сваім прадстаўленнем накіроўвае іх у раённы (гарадскі) аддзел сацыяльнага забеспячэння па месцы жыхарства заяўніка або ў парадку, які вызначаецца рэспубліканскім органам сацыяльнага забеспячэння,— у раённы (гарадскі) аддзел сацыяльнага забеспячэння па месцы знаходжання прадпрыемства або арганізацыі. Калі работніку, які звярнуўся за назначэннем пенсіі, адмоўлена ў прадстаўленні да назначэння пенсіі, яму паведамляецца аб гэтым у пісьмовай форме з указаннем прычын адмовы.

У тых выпадках, калі асоба, якая звярнулася за пенсіяй, не згодна з рашэннем адміністрацыі (праўлення) аб адмове ў прадстаўленні яе да назначэння пенсіі, яна можа падаць заяву аб назначэнні пенсіі непасрэдна ў раённы (гарадскі) аддзел сацыяльнага забеспячэння.

Заява аб назначэнні пенсіі іншым грамадзянам і членам іх сем'яў падаецца непасрэдна ў раённы (гарадскі) аддзел сацыяльнага забеспячэння па месцы жыхарства заяўніка.

Аддзелы сацыяльнага забеспячэння абавязаны даваць растлумачэнні і даведкі па пытаннях назначэння пенсій, а таксама садзейнічаць заяўніку ў атрыманні неабходных дакументаў.

Аддзелы сацыяльнага забеспячэння маюць права патрабаваць адпаведныя дакументы ад прадпрыемстваў, арганізацый і асобных людзей, а таксама правяраць у неабходных выпадках абгрунтаванасць іх выдачы, за-

пытваць у органах дзяржаўнай экспертызы ўмоў працы заключэнні аб абгрунтаванасці выдачы дакументаў аб занятасці на работах з асаблівымі ўмовамі працы.

Патрабаванні органаў сацыяльнага забеспячэння аб выдачы адпаведных дакументаў і заключэнняў з'яўляюцца абавязковымі для выканання.

Артыкул 76. **Адказнасць прадпрыемстваў і арганізацый за своечасовасць і паўнату афармлення дакументаў і дакладнасць звестак, якія ў іх змяшчаюцца**

Прадпрыемствы і арганізацыі абавязаны своечасова афармляць дакументы аб стажы і заработку, неабходныя для назначэння пенсіі, і своечасова прадстаўляць іх у органы сацыяльнага забеспячэння.

Прадпрыемствы і арганізацыі нясуць матэрыяльную адказнасць перад пенсіянерам за ўрон, прычынены несвоечасовым і няпоўным афармленнем дакументаў, неабходных для назначэння і перараздзіку пенсіі, а таксама прадстаўленнем дакументаў, якія змяшчаюць недакладныя звесткі, у парадку, устаноўленым заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

У выпадках, калі праведзена пераплата пенсіі на падставе ўказаных у дакументах недакладных звестак, прадпрыемства, арганізацыя кампенсуюць Фонду сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь прычынены ўрон.

Артыкул 77. **Органы, якія назначаюць пенсіі**

Пенсіі назначаюцца кіраўніком раённага (гарадскога) аддзела сацыяльнага забеспячэння. Аднак ва ўсіх выпадках па патрабаванню асобы, якая звярнулася за пенсіяй, і іншых зацікаўленых асоб, прадпрыемстваў і арганізацый пытанне аб назначэнні пенсіі вырашаецца камісіяй па назначэнню пенсій, што ўтвараецца раённым (гарадскім) Саветам народных дэпутатаў. Камісія ўтвараецца ў складзе, які вызначаецца Саветам народных дэпутатаў. Разам з іншымі членамі ў склад камісіі ўключаецца кіраўнік раённага (гарадскога) аддзела сацыяльнага забеспячэння.

Артыкул 78. **Тэрміны разгляду дакументаў аб назначэнні пенсій**

Дакументы аб назначэнні пенсій разглядаюцца органамі, якія назначаюць пенсіі (артыкул 77), не пазней 10 дзён з дня іх паступлення.

Рашэнне аб адмове ў назначэнні пенсіі па матывах неадпаведнасці ўмовам, прадугледжаным гэтым Законам, ва ўсіх выпадках прымаецца толькі камісіяй па назначэнню пенсій. Аб даце пасяджэння камісіі папярэдне паведамляецца прадпрыемству, арганізацыі або заяўніку.

Аддзел сацыяльнага забеспячэння не пазней 5 дзён пасля вынясення адпаведнага рашэння выдае або пасылае прадпрыемству або заяўніку паведамленне аб адмове ў назначэнні пенсіі з указаннем прычын адмовы і парадку абскарджання і адначасова вяртае ўсе дакументы.

Артыкул 79. **Абскарджанне рашэнняў камісій па назначэнню пенсій**

Скарга на рашэнне камісіі па назначэнню пенсій можа быць пададзена ў раённы (гарадскі) Савет народных дэпутатаў або ў раённы (гарадскі) народны суд. Орган, які разглядае спрэчку, пры неабходнасці можа запатрабаваць заключэнне вышэйстаячага органа сацыяльнага забеспячэння або дзяржаўнай экспертызы ўмоў працы.

Артыкул 80. **Тэрміны назначэння пенсій**

Пенсіі назначаюцца з дня звароту за пенсіяй, акрамя наступных выпадкаў, калі пенсіі назначаюцца з больш ранняга тэрміну:

а) пенсіі па інваліднасці назначаюцца з дня ўстанаўлення інваліднасці, калі зварот за пенсіяй адбыўся не пазней 3 месяцаў з дня ўстанаўлення інваліднасці;

б) пенсіі з выпадку страты карміцеля назначаюцца з дня ўзнікнення права на пенсію, але не больш чым за 12 месяцаў перад зваротам за пенсіяй.

Днём звароту за пенсіяй лічыцца дзень прыёму заявы (прадстаўлення) аб назначэнні пенсіі з усімі неабходнымі дакументамі органамі сацыяльнага забеспячэння.

Калі заява (прадстаўленне) аб назначэнні пенсіі перасылаецца па пошце і пры гэтым прыкладаюцца ўсе неабходныя дакументы, то днём звароту за пенсіяй лічыцца дата, указаная на паштовым штэмпелі месца іх адпраўлення.

У тых выпадках, калі да заявы (прадстаўлення) прыкладзены не ўсе неабходныя дакументы, аддзел сацыяльнага забеспячэння паведамляе адміністрацыі прадпрыемства, установы, арганізацыі або заяўніку, якія дакументы павінны быць прадстаўлены дадаткова. Калі яны будуць прадстаўлены не пазней аднаго месяца з дня атрымання паведамлення аб неабходнасці прадстаўлення дадатковых дакументаў, то днём звароту за пенсіяй

лічыцца дзень прыёму заявы (прадстаўлення) аб назначэнні пенсіі ці дата, указаная на паштовым штэмпелі месца іх адпраўлення.

Артыкул 81. **Тэрміны перараздзіку назначанай пенсіі.**

Пры ўзнікненні права на павышэнне пенсіі або пры наступленні прадугледжаных гэтым Законам абставін, якія цягнуць памяншэнне пенсіі або спыненне выплаты пенсіі, перараздзік назначанай пенсіі або спыненне яе выплаты праводзіцца з першага чысла месяца, што ідзе за тым, у якім пенсіянер звярнуўся за перараздзікам пенсіі або насталі гэтыя абставіны, акрамя наступных выпадкаў:

а) пры змяненні групы інваліднасці пенсія ў новым размеры выплачваецца з дня змянення групы інваліднасці;

б) пры прызнанні паўторна агледжанага працаздольным пенсія выплачваецца да канца месяца, у якім ён прызнаны працаздольным, але не даўжэй чым да дня, па які ўстаноўлена інваліднасць.

Артыкул 82. **Перавод з адной пенсіі на іншую**

Перавод з адной пенсіі на іншую праводзіцца кіраўніком раённага (гарадскога) аддзела сацыяльнага забеспячэння з дня падачы адпаведнай заявы з усімі неабходнымі дакументамі (калі іх няма ў пенсіённай справе).

Раздзел X.
ВЫПЛАТА ПЕНСІЙ

Артыкул 83. **Парадак выплаты пенсій**

Пенсіі выплачваюцца органамі сацыяльнага забеспячэння без уліку атрымліваемага заработку (даходу) па месцы фактычнага жыхарства пенсіянера.

Пенсіі за выслугу гадоў у перыяд работы, якая дае права на гэту пенсію, не выплачваюцца.

Дастаўка і перасылка пенсій ажыццяўляюцца за кошт сродкаў Фонда сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 84. **Выплата пенсіі асобам, якія пражываюць у дамах-інтэрнатах для састарэлых і інвалідаў**

Пенсіянерам, якія пражываюць у дамах-інтэрнатах (пансіянатах, тэрытарыяльных цэнтрах) для састарэлых і інвалідаў, выплачваецца 10 працэнтаў назначанай пенсіі, але не менш 20 працэнтаў мінімальнай пенсіі па ўзросту ў месяц. У тых выпадках, калі размер іх пенсіі перавышае кошт утрымання ў гэтых дамах-інтэрнатах (пансіянатах, тэрытарыяльных цэнтрах), выплачваецца розніца паміж пенсіяй і коштам утрымання, але не менш 10 працэнтаў назначанай пенсіі і не менш 20 працэнтаў мінімальнай пенсіі па ўзросту ў месяц.

Інвалідам вайны і іншым удзельнікам вайны пенсіі выплачваюцца ў такім жа парадку, але не менш 25 працэнтаў назначанай пенсіі і не менш 20 працэнтаў мінімальнай пенсіі па ўзросту.

Калі ў пенсіянера, які пражывае ў доме-інтэрнаце (пансіянаце, тэрытарыяльным цэнтры) для састарэлых і інвалідаў, ёсць дзеці (пункт «а» артыкула 35), то пенсія выплачваецца ў наступным парадку: на адно дзіця — 25 працэнтаў, на двух дзяцей — 33 працэнты, на трох або больш дзяцей — 50 працэнтаў назначанай пенсіі, самому пенсіянеру — частка пенсіі, якая засталася, за вылікам кошту ўтрымання ў доме-інтэрнаце (пансіянаце, тэрытарыяльным цэнтры), але не менш 10 працэнтаў (інвалідам вайны і іншым удзельнікам вайны — не менш 25 працэнтаў) назначанай пенсіі і не менш 20 працэнтаў мінімальнай пенсіі па ўзросту.

Артыкул 85. **Выплата пенсіі дзецям, якія знаходзяцца на поўным дзяржаўным утрыманні**

Дзецям, якія страцілі абодвух бацькоў (круглым сіротам), а таксама дзецям памёршай адзінокай маці за перыяд знаходжання на поўным дзяржаўным утрыманні выплачваецца 50 працэнтаў назначанай пенсіі. Пенсіі пералічваюцца ў ашчадны банк на асабовыя рахункі дзяцей.

Іншым дзецям, якія знаходзяцца на поўным дзяржаўным утрыманні, выплачваецца 25 працэнтаў назначанай пенсіі.

Артыкул 86. **Выплата пенсіі ў перыяд знаходжання на стацыянарным лячэнні**

За час знаходжання пенсіянера на стацыянарным лячэнні ў бальніцы, клініцы, шпіталі і іншых лячэбных установах, а таксама ў лепразорыі пенсія выплачваецца поўнасцю.

Артыкул 87. **Выплата пенсіі па даверанасці і парадак яе афармлення**

Пенсія можа выплачвацца па даверанасці. Даверанасць можа быць выдадзена на тэрмін не звыш аднаго года.

Даверанасць павінна быць засведчана ў натарыяльным парадку або арганізацыяй жыллёвай гаспадаркі па месцы жыхарства пенсіянера, або лячэбнай установай, у якой пенсіянер знаходзіцца на стацыянарным лячэнні.

Артыкул 88. **Прыпыненне выплаты пенсіі на час пазбаўлення волі**

У выпадку пазбаўлення пенсіянера волі выплата назначанай пенсіі прыпыняецца на час пазбаўлення волі.

Артыкул 89. **Умовы аднаўлення выплаты пенсіі пры перапынках у інваліднасці**

Калі інвалід не з'явіўся ў МРЭК на паўторны агляд у назначаны для гэтага тэрмін, то выплата пенсіі прыпыняецца, а ў выпадку прызнання яго зноў інвалідам — аднаўляецца з дня прыпынення, але не больш чым за адзін месяц.

Пры пропуску тэрміну паўторнага агляду па ўважлівай прычыне выплата пенсіі на падставе рашэння камісіі па назначэнню пенсій праводзіцца з дня прыпынення выплаты да дня паўторнага агляду,але не больш чым

за 3 гады, калі МРЭК прызнае яго за гэты перыяд інвалідам. Пры гэтым калі пры паўторным аглядзе інвалід пераведзены ў іншую групу інваліднасці (больш высокую або больш нізкую), то пенсія за ўказаны час выплачваецца па ранейшай групе.

Калі выплата пенсіі інваліду, які страціў працаздольнасць у выніку агульнага захворвання, была спынена з прычыны аднаўлення працаздольнасці або калі ён не атрымліваў пенсію ў выніку няяўкі на паўторны агляд без уважлівых прычын, то ў выпадку наступнага прызнання яго інвалідам выплата раней назначанай пенсіі аднаўляецца з дня ўстанаўлення інваліднасці зноў пры ўмове, калі пасля спынення выплаты пенсіі прайшло не больш 5 гадоў. Калі прайшло больш 5 гадоў, пенсія назначаецца зноў на агульных падставах.

Артыкул 90. **Выплата пенсіі за мінулы час**

Налічаныя сумы пенсіі, не запатрабаваныя пенсіянерам своечасова, выплачваюцца за мінулы час не больш чым за 3 гады перад зваротам за атрыманнем пенсіі.

Сумы пенсіі, не атрыманыя своечасова па віне органа, які назначае або выплачвае пенсію, выплачваюцца за мінулы час без абмежавання якім-небудзь тэрмінам.

Артыкул 91. **Выплата недаатрыманай пенсіі ў сувязі са смерцю пенсіянера і выплата дапамогі на пахаванне**

Сумы пенсіі, якія належалі пенсіянеру і засталіся недаатрыманымі ў сувязі з яго смерцю, не ўключаюцца ў склад спадчыны і выплачваюцца тым членам яго сям'і, якія адносяцца да кола асоб, што забяспечваюцца пенсіяй з выпадку страты карміцеля (артыкулы 35, 36). Аднак бацькі, муж (жонка), дзеці, а таксама члены сям'і, якія пражывалі сумесна з пенсіянерам на дзень яго смерці, маюць права на атрыманне гэтых сум і ў тым выпадку, калі яны не ўваходзяць у кола забяспечваемых пенсіяй з выпадку страты карміцеля.

Пры звароце некалькіх членаў сям'і належная ім сума пенсіі дзеліцца паміж імі пароўну.

Указаныя сумы выплачваюцца з прымяненнем артыкула 90 гэтага Закона, калі зварот за імі адбыўся не пазней 6 месяцаў пасля смерці пенсіянера.

У выпадку смерці пенсіянера яго сям'і або асобам, якія не з'яўляюцца членамі сям'і, але праводзілі пахаванне пенсіянера, выплачваецца дапамога на пахаванне ў размеры, устаноўленым Саветам Міністраў Рэспублікі

Беларусь, але не менш пяцікратнага размеру мінімальнай заработнай платы.

Артыкул 92. **Выплата пенсій грамадзянам, якія выехалі за мяжу**

Пенсіі, назначаныя ў Рэспубліцы Беларусь да выезду на пастаяннае жыхарства за мяжу, выплачваюцца за 6 месяцаў наперад перад ад'ездам за мяжу. Пенсіі, назначаныя з прычыны працоўнага калецтва або прафесіянальнага захворвання, выплачваюцца за ўвесь час знаходжання за мяжой.

Парадак пераводу пенсій, назначаных з прычыны працоўнага калецтва або прафесіянальнага захворвання, у іншыя дзяржавы вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 93. **Абавязак пенсіянераў і кіраўнікоў устаноў паведамляць аддзелам сацыяльнага забеспячэння аб змяненні ўмоў, якія ўплываюць на выплату пенсій**

Пенсіянер абавязаны паведамляць органу, які выплачвае яму пенсію, аб абставінах, якія цягнуць змяненне размеру пенсіі або спыненне яе выплаты.

Пры паступленні асобы, якой назначана пенсія, на поўнае дзяржаўнае ўтрыманне кіраўнік адпаведнй установы абавязаны паведаміць аб гэтым у 5-дзённы тэрмін органу, які выплачвае пенсію.

У выпадку парушэння патрабаванняў гэтага артыкула пенсіянеры нясуць адказнасць у размеры фактычнага ўрону, а службовыя асобы — у парадку, які вызначаецца дзеючым заканаўствам.

Артыкул 94. **Утрыманні з пенсій**

Утрыманні з пенсій могуць праводзіцца:

а) на падставе судовых рашэнняў, вызначэнняў, пастаноў і прыгавораў (у частцы маёмасных спагнанняў), выканаўчых надпісаў натарыяльных кантор і іншых рашэнняў і пастаноў, выкананне якіх у адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь праводзіцца ў парадку, устаноўленым для выканання судовых рашэнняў;

б) на падставе рашэнняў камісій па назначэнню пенсій для спагнання сум пенсій, залішне выплачаных пенсіянеру з прычыны злоўжываннняў з яго боку (у выніку прадстаўлення дакументаў з заведама няправільнымі звесткамі, утойвання факта працы і да т. п.).

Ніякія іншыя ўтрыманні з пенсій, акрамя ўказаных вышэй, не дапускаюцца.

Размер утрымання з пенсіі вылічваецца з сумы, якая належыць пенсіянеру да выплаты.

З пенсіі можа быць утрымана не больш 50 працэнтаў пенсіі: на ўтрыманне членаў сям'і (аліменты), на пакрыццё ўрону ад крадзяжоў маёмасці прадпрыемстваў і арганізацый, на пакрыццё шкоды, прычыненай калецтвам або іншым пашкоджаннем здароўя, а таксама ў сувязі са смерцю карміцеля, на вяртанне пераатрыманых сум заработнай платы ў прадугледжаных заканадаўствам выпадках.

Па ўсіх астатніх відах спагнанняў можа быць утрымана не звыш 20 працэнтаў пенсіі.

Утрыманні на падставе рашэнняў камісій па назначэнню пенсій праводзяцца ў размеры не больш 20 працэнтаў пенсіі звыш утрыманняў па іншых падставах.

Ва ўсіх выпадках звароту спагнанняў на пенсію за пенсіянерам захоўваецца не менш 50 працэнтаў належнай пенсіі.

У выпадку спынення выплаты пенсіі (з прычыны аднаўлення працаздольнасці і да т. п.) да поўнага пагашэння запазычанасці па залішне выплачаных сумах пенсіі, якія ўтрымліваюцца на падставе рашэнняў камісій па назначэнню пенсій, запазычанасць, якая засталася, спаганяецца ў судовым парадку.

Раздзел XI.
ПЕРАРАЗЛІК ПЕНСІЙ У СУВЯЗІ З УВЯДЗЕННЕМ У ДЗЕЯННЕ ГЭТАГА ЗАКОНА

Артыкул 95. **Пераразлік раней назначаных пенсій**

Пераразлік пенсій праводзіцца на падставе дакументаў аб узросце, стажы, сярэднямесячнага заработку і іншых, якія ёсць да часу пераразліку ў пенсіённай справе. Калі пенсіянер у далейшым прадставіць дадатковыя дакументы, якія даюць права на далейшае павышэнне пенсіі ў сувязі з увядзеннем у дзеянне гэтага Закона, то пенсія зноў пераразлічваецца па нормах гэтага Закона. Пры гэтым пераразлік праводзіцца за мінулы час, але не больш чым за 12 месяцаў перад прадстаўленнем дадатковых дакументаў і не раней чым з дня ўвядзення ў дзеянне гэтага Закона.

Артыкул 96. **Заработак, з якога вылічваецца пенсія пры пераразліку**

Пераразлік раней назначаных пенсій праводзіцца з сярэднямесячнага заработку, з якога вылічана пенсія, па дакументах, што ёсць у пенсіённай справе. Гэты заработак павялічваецца на індэкс росту сярэднямесячнай заработнай платы ў рэспубліцы за перыяд, які прайшоў з моманту вылічэння пенсіі.

Парадак пераразліку пенсій у адпаведнасці з гэтым артыкулам зацвярджаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Вярхоўнага Савета
Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ

17 красавіка 1992 г.
г. Мінск

ПАСТАНОВА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

АБ ПАРАДКУ ЎВЯДЗЕННЯ Ў ДЗЕЯННЕ ЗАКОНА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ «АБ ПЕНСІЁННЫМ ЗАБЕСПЯЧЭННІ»

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь пастанаўляе:

1. Увесці ў дзеянне Закон Рэспублікі Беларусь «Аб пенсіённым забеспячэнні» з 1 студзеня 1993 года.

Грамадзянам, якім пенсія назначана да ўвядзення ў дзеянне гэтага Закона, што не маюць па ўмовах і нормах дадзенага Закона права на больш высокую пенсію, яна выплачваецца ў размерах не ніжэй прадугледжаных заканадаўствам да ўвядзення ў дзеянне ўказанага Закона.

2. Устанавіць, што пры назначэнні пенсій па жаданню пенсіянераў у 1993 годзе пенсіі могуць вылічацца з сярэднямесячнага заработку за два апошнія гады работы, у 1994 годзе — за тры, у 1995 годзе — за чатыры апошнія гады работы.

3. Устанавіць, што:

работа ў СССР залічваецца ў стаж работы для назначэння пенсіі па правілах артыкулаў 51—54 гэтага Закона;

незалежна ад палажэнняў артыкула 51 гэтага Закона час работы пасля назначэння пенсіі ў перыяд да 1 студзеня 1991 года ўлічваецца пры павелічэнні размеру пенсіі (артыкул 23 гэтага Закона);

творчая дзейнасць членаў творчых саюзаў і іншых творчых работнікаў, якія не з'яўляюцца членамі творчых саюзаў, але аб'ядноўваюцца адпаведнымі прафесіянальнымі камітэтамі, а таксама работа ў асобных грамадзян да 1 студзеня 1991 года залічваецца ў працоўны стаж незалежна ад выплаты страхавых узносаў у Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь;

час службы ў якасці свяшчэнна- і царкоўнаслужыцеляў да 1 красавіка 1992 года залічваецца ў працоўны стаж незалежна ад выплаты страхавых узносаў у Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь.

4. Устанавіць, што асобам, якія прапрацавалі да дня ўвядзення ў дзеянне гэтага Закона не менш 15 каляндарных гадоў у раёнах Крайняй Поўначы або не менш 20 каляндарных гадоў у мясцовасцях, прыраўнаваных да

раёнаў Крайняй Поўначы, пенсіі па ўзросту ў размерах, прадугледжаных гэтым Законам, назначаюцца ў адпаведнасці з патрабаваннямі па ўзросту і стажу, устаноўленымі раней дзеючым заканаўствам. Пры вызначэнні права на пенсію прымяняецца дзеючы да дня звароту за назначэннем пенсіі пералік раёнаў Крайняй Поўначы і мясцовасцей, прыраўнаваных да раёнаў Крайняй Поўначы, зацверджаны Урадам Расійскай Федэрацыі.

5. Даручыць Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь у тэрмін да 1 снежня 1992 года:

распрацаваць і зацвердзіць спісы і пералікі вытворчасцей, работ, прафесій, пасад і паказчыкаў, якія даюць права на атрыманне пенсій за работу з асаблівымі ўмовамі працы і пенсій за выслугу гадоў, а таксама парадак і ўмовы назначэння пенсій за выслугу гадоў у адпаведнасці з артыкуламі 47 і 49 гэтага Закона;

прадставіць у Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь для зацвярджэння праект Палажэння аб Фондзе сацыяльнай абароны насельніцтва Рэспублікі Беларусь;

на працягу 1992 года:

зацвердзіць парадак карэкціроўкі сярэднямесячнага заработку, які вызначаецца пры назначэнні пенсіі (артыкул 57 гэтага Закона і пункт 2 гэтай Пастановы), у сувязі з павелічэннем тарыфных ставак і акладаў;

прыняць неабходныя нарматыўныя акты па пытаннях, аднесеных Законам Рэспублікі Беларусь «Аб пенсіённым забеспячэнні» да кампетэнцыі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь;

прадставіць у Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь прапановы аб унясенні ў дзеючае заканадаўства змяненняў і дапаўненняў, якія вынікаюць з Закона Рэспублікі Беларусь «Аб пенсіённым забеспячэнні»;

прывесці акты Урада Рэспублікі Беларусь у адпаведнасць з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб пенсіённым забеспячэнні» і забяспечыць перагляд і адмену міністэрствамі, дзяржаўнымі камітэтамі і ведамствамі Рэспублікі Беларусь іх нарматыўных актаў, у тым ліку інструкцый, якія супярэчаць гэтаму Закону;

ажыццявіць неадкладныя мерапрыемствы па ўмацаванню матэрыяльна-тэхнічнай базы сістэмы органаў сацыяльнага забеспячэння, найбольш поўнаму аснашчэнню іх сучаснымі сродкамі вылічальнай і размнажальнай тэхнікі, сувязі і транспарту, укамплектаванню кваліфікаванымі кадрамі;

вырашыць пытанне аб устанаўленні на перыяд пад-

рыхтоўкі і правядзення перараслікаў пенсій даплат да заработнай платы работнікам органаў сацыяльнага забеспячэння і матэрыяльным стымуляванні работнікаў, якія прыцягваюцца да гэтай работы.

6. Камісіі па пытаннях працы, цэн, занятасці і сацыяльнай абароненасці насельніцтва ўнесці прапанову аб унясенні змяненняў у Закон Рэспублікі Беларусь «Аб індэксацыі даходаў насельніцтва з улікам інфляцыі», якія вынікаюць з артыкула 70 Закона «Аб пенсіённым забеспячэнні».

7. Устанавіць, што тарыфы страхавых узносаў на пенсіённае забеспячэнне, якія выплачваюцца прадпрыемствамі, арганізацыямі, калгасамі і іншымі кааператывамі, грамадзянамі, што займаюцца прадпрымальніцкай дзейнасцю, штогод зацвярджаюцца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь па прадстаўленню Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь.

8. Рэкамендаваць мясцовым Саветам народных дэпутатаў ажыццяўляць меры па забеспячэнню дадатковых гарантый сацыяльнай абароненасці і паляпшэнню ўмоў жыцця ветэранаў вайны і працы, інвалідаў і сем'яў, якія страцілі карміцеля, і асабліва па ўзмацненню клопату аб менш забяспечаных катэгорыях пенсіянераў.

Старшыня Вярхоўнага Савета
Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ

17 красавіка 1992 г.
г. Мінск

Закон Республики Беларусь О пенсионном обеспечении

Принят на сессии
Верховного Совета
Республики Беларусь
17 апреля 1992 г.

Раздел I.
ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. **Право граждан в Республике Беларусь на государственное пенсионное обеспечение**

Граждане Республики Беларусь имеют право на государственное пенсионное обеспечение в старости, при инвалидности, потере кормильца и в иных случаях, предусмотренных настоящим Законом.

Пенсионное обеспечение граждан Республики Беларусь, проживающих за ее пределами, производится на основе соглашений (договоров) с другими государствами.

Постоянно проживающие в Республике Беларусь граждане других государств и лица без гражданства имеют право на пенсию наравне с гражданами Республики Беларусь, если иное не предусмотрено законодательством.

В тех случаях, когда соглашениями (договорами) о социальном обеспечении между Республикой Беларусь и другими государствами предусмотрены иные правила, чем те, которые содержатся в настоящем Законе, соответственно применяются правила, установленные этими соглашениями (договорами).

Статья 2. **Пенсионное обеспечение военнослужащих и их семей**

Условия, нормы и порядок пенсионного обеспечения военнослужащих, а также лиц начальствующего и рядового состава органов внутренних дел и членов их семей регулируются законодательством о пенсионном обеспечении военнослужащих.

Военнослужащим, лицам начальствующего и рядового состава органов внутренних дел и членам их семей предоставляется также право на получение пенсий на основаниях, предусмотренных настоящим Законом. При этом все виды денежного довольствия военнослужащих, а также лиц начальствующего и рядового состава органов внутренних дел учитываются наравне с заработной платой рабочих и служащих.

Статья 3. **Пенсионное обеспечение лиц, пострадавших в результате катастрофы на Чернобыльской АЭС, и членов их семей**

Пенсионное обеспечение лиц, пострадавших в результате катастрофы на Чернобыльской АЭС, и членов их семей производится с учетом условий и норм, предусмотренных Законом Республики Беларусь «О социальной защите граждан, пострадавших от катастрофы на Чернобыльской АЭС».

Статья 4. **Виды пенсий**

По настоящему Закону назначаются:

а) трудовые пенсии:

по возрасту;

по инвалидности;

по случаю потери кормильца;

за выслугу лет;

б) социальные пенсии.

Статья 5. **Лица, имеющие право на пенсию**

Право на трудовую пенсию имеют лица, занятые общественно полезным трудом или иной деятельностью, засчитываемой в стаж работы (часть первая и пункты «а» — «н» статьи 51 настоящего Закона), и их семьи, а также учащиеся общеобразовательных школ (пункт «ж» статьи 29) при соблюдении других условий, предусмотренных настоящим Законом.

Нетрудоспособные граждане, не получающие трудовую пенсию, имеют право на социальную пенсию на условиях, определяемых настоящим Законом.

Статья 6. **Право выбора пенсии**

Лицам, имеющим одновременно право на различные государственные пенсии, назначается одна пенсия по их выбору.

Статья 7. **Обращение за назначением пенсии**

Обращение за назначением пенсии может осуществляться в любое время после возникновения права на пенсию без ограничения каким-либо сроком.

При этом пенсии по возрасту и по инвалидности назначаются независимо от того, прекращена работа ко времени обращения за пенсией или продолжается. Пенсии за выслугу лет назначаются при оставлении работы, дающей право на эту пенсию.

Статья 8. **Средства на выплату пенсий. Освобождение пенсий от налогов**

Выплата пенсий осуществляется из Фонда социальной защиты населения Республики Беларусь.

Фонд социальной защиты населения Республики Беларусь не входит в состав государственного бюджета Республики Беларусь, формируется за счет взносов работодателей, страховых взносов лиц, занимающихся предпринимательской деятельностью, обязательных страховых взносов граждан, а также средств государственного бюджета Республики Беларусь.

Положение о Фонде социальной защиты населения Республики Беларусь и тарифы страховых взносов утверждаются Верховным Советом Республики Беларусь.

Пенсии, выплачиваемые в соответствии с настоящим Законом, не подлежат обложению налогами.

Статья 9. **Органы, осуществляющие пенсионное обеспечение**

Пенсионное обеспечение по настоящему Закону производится органами социального обеспечения. Управление Фондом социальной защиты населения Республики Беларусь осуществляется в порядке, определяемом Верховным Советом Республики Беларусь.

Статья 10. **Вопросы, относящиеся к ведению Совета Министров Республики Беларусь.**

К ведению Совета Министров Республики Беларусь, помимо предусмотренных в настоящем Законе, относятся также вопросы, связанные с порядком назначения и выплаты пенсий, определением особенностей исчисления стажа отдельных категорий граждан с соблюдением гарантий, предусмотренных настоящим Законом.

Раздел II.
ПЕНСИИ ПО ВОЗРАСТУ

Статья 11. **Условия назначения пенсий на общих основаниях**

Право на пенсию по возрасту имеют:

мужчины — по достижении 60 лет и при стаже работы не менее 25 лет;

женщины — по достижении 55 лет и при стаже работы не менее 20 лет.

Статья 12. **Пенсии за работу с особыми условиями труда**

Право на пенсию по возрасту в связи с особыми условиями труда независимо от места последней работы имеют:

а) работники, занятые полный рабочий день на подземных работах, на работах с особо вредными и особо тяжелыми условиями труда,— по списку № 1 производств, работ, профессий, должностей и показателей и по результатам аттестации рабочих мест:

мужчины — по достижении 50 лет и при стаже работы не менее 20 лет, из них не менее 10 лет на указанных работах;

женщины — по достижении 45 лет и при стаже работы не менее 15 лет, из них не менее 7 лет 6 месяцев на указанных работах.

Работникам, имеющим не менее половины стажа работы с особо вредными и особо тяжелыми условиями труда, при наличии общего стажа работы не менее 25 лет у мужчин и 20 лет у женщин пенсии назначаются с уменьшением возраста, предусмотренного статьей 11 настоящего Закона, на 1 год — за каждый полный год такой работы мужчинам и за каждые 9 месяцев такой работы женщинам;

б) работники, занятые полный рабочий день на других работах с вредными и тяжелыми условиями труда,— по списку № 2 производств, работ, профессий, должностей и показателей и по результатам аттестации рабочих мест:

мужчины — по достижении 55 лет и при стаже работы не менее 25 лет, из них не менее 12 лет 6 месяцев на указанных работах;

женщины — по достижении 50 лет и при стаже работы не менее 20 лет, из них не менее 10 лет на указанных работах.

Работникам, имеющим не менее половины стажа работы с вредными и тяжелыми условиями труда, при наличии общего стажа работы не менее 25 лет у мужчин и 20 лет у женщин пенсии назначаются с уменьшением возраста, предусмотренного статьей 11 настоящего Закона, на 1 год — за каждые 2 года 6 месяцев такой работы мужчинам и за каждые 2 года такой работы женщинам;

в) работницы текстильного производства, занятые на станках и машинах,— по списку производств и профессий, утверждаемому в порядке, определяемом Советом Министров Республики Беларусь,— по достижении 50 лет и при стаже указанной работы не менее 20 лет;

г) женщины, работающие трактористами-машинистами, машинистами строительных, дорожных и погрузочно-разгрузочных машин, смонтированных на базе тракторов и экскаваторов,— по достижении 50 лет и при общем стаже работы не менее 20 лет, из них не менее 15 лет на указанной работе;

д) трактористы-машинисты, непосредственно занятые в производстве сельскохозяйственной продукции в колхозах, совхозах и других предприятиях сельского хозяйства: мужчины — по достижении 55 лет и при общем стаже работы не менее 25 лет, из них не менее 20 лет на указанной работе;

е) женщины, работающие доярками (операторами машинного доения), телятницами, свинарями-операторами в колхозах, совхозах, других предприятиях сельского хозяйства, по достижении 50 лет и при стаже указанной работы не менее 20 лет при условии выполнения установленных норм обслуживания.

Нормы обслуживания для этих целей устанавливаются в порядке, определяемом Советом Министров Республики Беларусь;

ж) водители городского пассажирского транспорта (автобусы, троллейбусы, трамваи) и отдельных пригородных маршрутов, по условиям труда приравненных к городским перевозкам:

мужчины — по достижении 55 лет и при стаже работы не менее 25 лет, из них не менее 20 лет на указанной работе;

женщины — по достижении 50 лет и при стаже работы

не менее 20 лет, из них не менее 15 лет на указанной работе.

Приравнивание отдельных пригородных маршрутов по условиям труда к городским перевозкам производится в порядке, определяемом Советом Министров Республики Беларусь.

Предприятия и организации из средств, предназначенных на оплату труда, возмещают Фонду социальной защиты населения Республики Беларусь расходы на выплату пенсий в соответствии с пунктом «б» настоящей статьи из расчета трех процентов рабочих мест с вредными и тяжелыми условиями труда в размере: 70 процентов — в 1993 году, 80 процентов — в 1994 году, 90 процентов — в 1995 году и 100 процентов — с 1996 года.

В период до 1996 года работникам других производств, профессий и должностей досрочные пенсии в зависимости от условий труда (но не ранее чем по достижении 55 лет мужчинами и 50 лет женщинами) могут устанавливаться по результатам аттестации рабочих мест за счет средств предприятий и организаций, предназначенных на оплату труда, до достижения работником пенсионного возраста, предусмотренного статьей 11 настоящего Закона.

Статья 13. **Пенсии работникам, занятым на подземных и открытых горных работах**

Работники, непосредственно занятые полный рабочий день на подземных и открытых горных работах (включая личный состав горноспасательных частей) по добыче угля, сланца, руды, гранита и других полезных ископаемых, на строительстве шахт и рудников (по списку работ и профессий), имеют право на пенсию независимо от возраста, если они были заняты на этих работах не менее 25 лет, а работники ведущих профессий на этих работах: горнорабочие очистного забоя, проходчики, забойщики на отбойных молотках, машинисты горных выемочных машин — при условии, если они были заняты на этих работах не менее 20 лет.

При наличии стажа на подземных работах менее 10 лет у мужчин и менее 7 лет 6 месяцев у женщин и общего стажа не менее 25 лет у мужчин и не менее 20 лет у женщин пенсионный возраст, предусмотренный статьей 11 настоящего Закона, снижается на 1 год — за каждый полный год такой работы мужчинам и за каждые 9 месяцев такой работы женщинам.

Статья 14. **Списки работ и производств с особыми условиями труда и контроль за правильностью их применения**

При назначении пенсии за работу с особыми условиями труда (пункты «а» и «б» статьи 12 и статья 13) применяются списки производств, работ, профессий, должностей и показателей, утверждаемые Советом Министров Республики Беларусь.

Контроль за правильностью применения списков производств, работ, профессий, должностей и показателей с особыми условиями труда на предприятиях и в организациях и качеством проведения аттестации рабочих мест, подготовка заключений по этим вопросам и предложений по совершенствованию списков и порядку их применения возлагаются на органы государственной экспертизы условий труда Республики Беларусь. Положение об органах государственной экспертизы условий труда и порядок проведения аттестации рабочих мест утверждаются Советом Министров Республики Беларусь.

Статья 15. **Порядок назначения пенсий за работу с особыми условиями труда лицам, имевшим право на нее до введения в действие настоящего Закона**

Лицам, работавшим до введения в действие настоящего Закона на работах с вредными и тяжелыми условиями труда, предусмотренных ранее действовавшими списками № 1 и № 2, пенсии по возрасту назначаются на следующих условиях:

а) лицам, имеющим ко дню введения в действие настоящего Закона полный стаж на указанных работах, дававший право на пенсию на льготных условиях, пенсии в размерах, предусмотренных настоящим Законом, назначаются в соответствии с требованиями по возрасту и стажу, установленными ранее действовавшим законодательством;

б) лицам, не имеющим полного стажа работы с вредными и тяжелыми условиями труда, возраст, требующийся для назначения пенсии в соответствии со статьей 11, снижается пропорционально имеющемуся стажу в порядке, предусмотренном пунктами «а» и «б» статьи 12 настоящего Закона исходя их требований этого стажа, установленных ранее действовавшим законодательством.

Статья 16. **Взаимный зачет периодов работы с различными условиями труда**

При назначении пенсии за работу с особыми условиями труда в соответствии со статьей 12 настоящего Закона производится взаимный зачет периодов работы, предусмотренных этой статьей, при условии, что указанные работы дают право на пенсию на аналогичных или более льготных условиях.

Статья 17. **Пенсии инвалидам войны**

Военнослужащие, ставшие инвалидами вследствие ранения, контузии или увечья, полученных при исполнении обязанностей военной службы либо вследствие заболевания, связанного с пребыванием на фронте, имеют право на пенсию по возрасту:

мужчины — по достижении 55 лет и при стаже работы не менее 25 лет;

женщины — по достижении 50 лет и при стаже работы не менее 20 лет.

Статья 18. **Пенсии матерям военнослужащих**

Матери военнослужащих, смерть которых связана с исполнением обязанностей военной службы, имеют право на пенсию по возрасту по достижении 50 лет и при стаже работы не менее 20 лет.

Статья 19. **Пенсии многодетным матерям**

Женщины, родившие пять и более детей и воспитавшие их до 8-летнего возраста, имеют право на пенсию по возрасту по достижении 50 лет (а также женщины, у которых к этому времени пятый ребенок не достиг 8 лет) и при стаже работы не менее 15 лет.

Женщины, родившие пять и более детей и воспитавшие их до 16-летнего возраста, при стаже работы в колхозах, совхозах и других предприятиях сельского хозяйства непосредственно в производстве сельскохозяйственной продукции не менее 10 лет (без зачета в стаж времени ухода за детьми) имеют право на пенсию независимо от возраста.

Статья 20. **Пенсии родителям инвалидов с детства**

Матери инвалидов с детства, воспитывавшие их не менее 8 лет, имеют право на пенсию по возрасту по достижении 50 лет и при стаже работы не менее 20 лет.

Отцы инвалидов с детства, воспитывавшие их не менее 8 лет, имеют право на пенсию по возрасту по достижении 55 лет и при стаже работы не менее 25 лет, если мать инвалида с детства (ребенка-инвалида) отказалась от права на пенсию по возрасту в соответствии с частью первой настоящей статьи в пользу отца.

Статья 21. **Пенсии лилипутам и карликам**

Лица, больные гипофизарным нанизмом (лилипуты), и диспропорциональные карлики имеют право на пенсию по возрасту:

мужчины — по достижении 45 лет и при стаже работы не менее 20 лет;

женщины — по достижении 40 лет и при стаже работы не менее 15 лет.

Статья 22. **Пенсии инвалидам с детства**

Инвалиды с детства имеют право на пенсию по возрасту:

мужчины — по достижении 55 лет и при стаже работы не менее 25 лет;

женщины — по достижении 50 лет и при стаже работы не менее 20 лет.

Статья 23. **Размеры пенсий**

Пенсии по возрасту назначаются в размере 55 процентов среднемесячного заработка (статья 56), но не ниже минимального размера пенсии.

За каждый полный год работы сверх 25 лет мужчинам и 20 лет женщинам, а также за каждый полный год работы с особыми условиями труда (пункт «а» статьи 12 и статья 13) сверх 10 лет у мужчин и 7 лет 6 месяцев у женщин пенсия, в том числе минимальная, увеличивается на один процент заработка, но не менее чем на один процент минимального размера пенсии. Увеличение производится в пределах 20 процентов заработка (минимального размера пенсии).

Минимальный размер пенсии по возрасту устанавливается в размере 100 процентов минимальной заработной платы, определяемой законодательством Республики Беларусь.

Статья 24. **Пенсии при неполном стаже работы**

Лицам, которые не имеют достаточного для назначения полной пенсии стажа работы (статья 11), назначаются пенсии по возрасту при неполном стаже в размере, исчисленном пропорционально имеющемуся стажу, но не менее 50 процентов, а матерям-героиням — не менее 100 процентов минимального размера пенсии по возрасту (статья 23).

При назначении пенсий при неполном стаже не применяются льготные условия по возрасту и стажу для назначения пенсий, установленные настоящим Законом.

Статья 25. **Надбавка к пенсии**

К пенсии по возрасту устанавливается надбавка на уход:

инвалидам I группы — 100 процентов минимального размера пенсии по возрасту;

пенсионерам, достигшим 80-летнего возраста, а также другим одиноким пенсионерам, нуждающимся по заключению медико-реабилитационных экспертных комиссий (МРЭК) или врачебно-консультационных комиссий (ВКК) в постоянной посторонней помощи,— 50 процентов минимального размера пенсии по возрасту.

При наличии права на надбавку на уход по различным основаниям, предусмотренным в настоящей статье, надбавка начисляется по одному из указанных оснований.

Статья 26. **Период, на который назначается пенсия**

Пенсия по возрасту назначается пожизненно независимо от состояния трудоспособности.

Раздел III.
ПЕНСИИ ПО ИНВАЛИДНОСТИ

Статья 27. **Условия назначения пенсий**

Пенсии по инвалидности назначаются в случае наступления инвалидности вследствие:

а) трудового увечья или профессионального заболевания;

б) общего заболевания (в том числе увечья, не связанного с работой, инвалидности с детства).

Пенсии по инвалидности назначаются независимо от того, когда наступила инвалидность,— в период работы, до поступления на работу или после прекращения работы.

Статья 28. **Группы инвалидности**

В зависимости от степени утраты трудоспособности инвалиды подразделяются на три группы.

Причины и группы инвалидности, а также время наступления инвалидности устанавливаются медико-реабилитационными экспертными комиссиями (МРЭК), действующими на основании Положения о них, утверждаемого Советом Министров Республики Беларусь.

Статья 29. **Инвалидность вследствие трудового увечья или профессионального заболевания**

Инвалидность считается наступившей вследствие трудового увечья, если несчастный случай, вызвавший инвалидность, произошел (кроме случаев противоправного деяния):

а) при выполнении трудовых обязанностей (в том числе во время командировки), а также при совершении каких-либо действий в интересах предприятия или организации, хотя бы и без специального поручения;

б) по пути на работу или с работы;

в) на территории предприятия, организации или в ином месте работы в течение рабочего времени (включая и установленные перерывы), необходимого для приведения в порядок орудий производства, одежды и т. п. перед началом или по окончании работы;

г) вблизи предприятия, организации или иного места работы в течение рабочего времени (включая и установ-

ленные перерывы), если нахождение там не противоречило правилам внутреннего трудового распорядка;

д) при выполнении государственных обязанностей, заданий органов государственной власти и управления, а также общественных организаций, зарегистрированных в установленном порядке, хотя бы эти задания и не были связаны с основной работой;

е) при выполнении гражданского долга по спасению человеческой жизни, по охране собственности и правопорядка;

ж) при прохождении студентами и учащимися высших и средних специальных учебных заведений, училищ, школ, в том числе общеобразовательных, курсов по подготовке кадров, аспирантами и клиническими ординаторами производственного обучения или практики, практических занятий.

Список профессиональных заболеваний утверждается в порядке, определяемом Советом Министров Республики Беларусь.

Статья 30. **Стаж работы, дающий право на пенсию**

Пенсии по инвалидности вследствие трудового увечья или профессионального заболевания (статья 29) назначаются независимо от стажа работы.

Пенсии по инвалидности вследствие общего заболевания назначаются при наличии следующего стажа работы ко времени наступления инвалидности:

Возраст	Стаж работы (в годах)
До достижения 23 лет	1
От 23 лет до достижения 26 лет	2
От 26 лет до достижения 31 года	3
От 31 года до достижения 36 лет	5
От 36 лет до достижения 41 года	7
От 41 года до достижения 46 лет	9
От 46 лет до достижения 51 года	11
От 51 года до достижения 56 лет	13
От 56 лет до достижения 61 года	14
От 61 года и старше	15

Если был приобретен стаж работы, необходимый для соответствующей возрастной группы, и работа продолжалась при переходе в следующую возрастную группу, то

условие о стаже считается выполненным независимо от требований, установленных для следующей возрастной группы.

Лицам, ставшим инвалидами вследствие общего заболевания в период работы или после ее прекращения до достижения 20 лет, пенсии назначаются независимо от стажа работы.

При переводе с пенсии по инвалидности вследствие трудового увечья или профессионального заболевания на пенсию по инвалидности вследствие общего заболевания необходимый стаж определяется по возрасту ко времени первоначального установления инвалидности.

Статья 31. **Размеры пенсий**

Пенсии по инвалидности назначаются в следующих размерах:

инвалидам I группы — 75 процентов, инвалидам II группы — 65 процентов, инвалидам III группы — 40 процентов среднемесячного заработка (статья 56).

Если у инвалидов I, II групп имеется стаж работы, необходимый для назначения пенсии по возрасту, в том числе за работу с особыми условиями труда, то пенсия по инвалидности может быть назначена в размере пенсии по возрасту при соответствующем стаже работы.

Минимальные размеры пенсий устанавливаются: по I и II группам инвалидности — 100 процентов, по III группе инвалидности — 50 процентов, матерям-героиням (независимо от группы инвалидности) — 100 процентов минимального размера пенсии по возрасту (статья 23).

Статья 32. **Пенсии при неполном стаже работы**

Инвалидам I, II групп вследствие общего заболевания, которые не имеют достаточного для назначения полной пенсии стажа работы (статья 30), назначается пенсия по инвалидности при неполном стаже в размере, исчисленном пропорционально имеющемуся стажу, но не ниже следующих размеров: инвалидам I группы — 100 процентов, инвалидам II группы — 50 процентов, матерям-героиням (независимо от группы инвалидности) — не менее 100 процентов минимального размера пенсии по возрасту.

Статья 33. **Надбавка к пенсии**

К пенсии по инвалидности устанавливается надбавка на уход:

инвалидам I группы — 100 процентов минимального размера пенсии по возрасту;

одиноким инвалидам II группы, нуждающимся по заключению МРЭК или ВКК в постоянной посторонней помощи, а также пенсионерам, достигшим 80-летнего возраста,— 50 процентов минимального размера пенсии по возрасту.

При наличии права на надбавку на уход по различным основаниям, предусмотренным в настоящей статье, надбавка начисляется по одному из указанных оснований.

Статья 34. **Период, на который назначается пенсия**

Пенсия назначается на все время инвалидности, установленной МРЭК. Инвалидам-мужчинам старше 55 лет и женщинам старше 50 лет пенсия по инвалидности назначается пожизненно. Переосвидетельствование этих инвалидов производится только по их заявлению.

Раздел IV.
ПЕНСИИ ПО СЛУЧАЮ ПОТЕРИ КОРМИЛЬЦА

Статья 35. **Члены семьи, имеющие право на пенсию**

Право на пенсию по случаю потери кормильца имеют нетрудоспособные члены семьи умершего кормильца, состоявшие на его иждивении (статья 36). При этом детям, а также лицам, указанным в пункте «в» настоящей статьи, пенсии назначаются независимо от того, состояли ли они на иждивении кормильца.

Родители и супруг (супруга) умершего, не состоявшие на его иждивении, также имеют право на пенсию, если впоследствии утратили источник средств к существованию.

Нетрудоспособными членами семьи считаются:

а) дети (в том числе усыновленные, пасынки и падчерицы), братья, сестры и внуки, не достигшие 18 лет и старше этого возраста, если они стали инвалидами до достижения 18 лет, при этом братья, сестры и внуки — при условии, если они не имеют трудоспособных родителей, пасынок и падчерица — если они не получали алиментов от родителей;

б) отец, мать (усыновители), супруги, если они достигли пенсионного возраста (мужчины — 60 лет, женщины — 55 лет) либо являются инвалидами;

в) один из родителей или супруг (супруга) либо дед, бабушка, брат или сестра независимо от возраста и трудоспособности, если он (она) занят (занята) уходом за детьми, братьями, сестрами или внуками умершего кормильца, не достигшими 8 лет, и не работает;

г) дед и бабушка — при отсутствии лиц, которые по закону обязаны их содержать;

д) отчим, мачеха, если они достигли пенсионного возраста (мужчины — 60 лет, женщины — 55 лет) либо являются инвалидами,— при условии, если воспитывали или содержали умершего пасынка или падчерицу не менее 5 лет.

Учащиеся общеобразовательных школ, профессионально-технических училищ, учащиеся и студенты дневных отделений средних специальных и высших учебных заведений имеют право на пенсию по случаю потери кормиль-

ца до окончания указанных учебных заведений, но не более чем до достижения ими 23-летнего возраста.

Все правила настоящего Закона, касающиеся семей умерших, соответственно распространяются и на семьи безвестно отсутствующих, если безвестное отсутствие кормильца удостоверено в установленном порядке.

Статья 36. **Члены семьи, считающиеся иждивенцами**

Члены семьи умершего считаются состоявшими на его иждивении, если они находились на его полном содержании или получали от него помощь, которая была для них постоянным и основным источником средств к существованию.

Члены семьи умершего, для которых его помощь была постоянным и основным источником средств к существованию, но которые сами получали какую-либо пенсию, имеют право перейти на новую пенсию.

Статья 37. **Стаж работы кормильца, дающий право на пенсию**

Семье кормильца, умершего вследствие трудового увечья или профессионального заболевания, а также семье умершего пенсионера пенсия назначается независимо от стажа работы кормильца.

Пенсия по случаю потери кормильца, умершего вследствие общего заболевания или увечья, не связанного с работой, назначается, если кормилец ко дню смерти имел стаж, который был бы необходим ему для назначения пенсии по инвалидности (статья 30).

Семьям граждан Республики Беларусь — переселенцев из других государств, если кормилец не работал в Республике Беларусь, пенсии назначаются:

а) получавшим в других государствах пенсию по случаю потери кормильца — независимо от стажа работы кормильца;

б) не получавшим пенсии — при условии, если кормилец по возрасту ко дню прекращения работы имел соответствующий стаж (статья 30), а в случае смерти его вследствие трудового увечья или профессионального заболевания — независимо от стажа работы кормильца.

Статья 38. **Размеры пенсий**

Пенсии по случаю потери кормильца назначаются на каждого нетрудоспособного члена семьи в размере 30 процентов среднемесячного заработка кормильца (статья

56), но не менее 100 процентов минимального размера пенсии по возрасту.

На детей, потерявших обоих родителей (круглых сирот), или детей умершей одинокой матери пенсия на каждого ребенка не может быть менее двукратного минимального размера пенсии по возрасту.

Статья 39. **Сохранение пенсии при вступлении в новый брак**

Пенсия, назначенная по случаю смерти супруга, сохраняется и при вступлении пенсионера в новый брак.

Статья 40. **Право на пенсию усыновленных**

Несовершеннолетние, имеющие право на пенсию по случаю потери кормильца, сохраняют это право также и при их усыновлении.

Статья 41. **Пенсии при неполном стаже работы**

Членам семьи, потерявшей кормильца, умершего вследствие общего заболевания и не имевшего стажа, достаточного для назначения полной пенсии по инвалидности (статья 30), назначается пенсия при неполном стаже в размере, исчисленном пропорционально имеющемуся стажу работы кормильца.

Семьям умерших пенсионеров, получавших пенсию при неполном стаже, пенсия назначается пропорционально стажу работы, исходя из которого была назначена пенсия умершему кормильцу.

Пенсия на каждого нетрудоспособного члена семьи не может быть менее 50 процентов минимального размера пенсии по возрасту. При этом пенсия, назначаемая на ребенка — круглого сироту или ребенка умершей одинокой матери, не может быть менее размера, предусмотренного частью второй статьи 38 настоящего Закона, а на мать-героиню — не менее 100 процентов минимального размера пенсии по возрасту.

Статья 42. **Право на обращение за назначением пенсии без ограничения сроком**

Семья, имеющая право на пенсию по случаю потери кормильца, может обращаться за назначением пенсии в любое время после смерти или установления безвестного отсутствия кормильца без ограничения каким-либо сроком.

Пенсии по случаю потери кормильца назначаются:

а) семьям лиц, указанных в части первой статьи 5 настоящего Закона,— независимо от того, когда умер корми-

лец: в период работы (учебы) или после прекращения работы (учебы);

б) семьям пенсионеров — если кормилец умер в период получения пенсии или не позднее 5 лет после прекращения выплаты пенсии.

Статья 43. **Период, на который назначается пенсия**

Пенсия по случаю потери кормильца устанавливается на весь период, в течение которого член семьи умершего считается нетрудоспособным согласно статье 35 настоящего Закона.

Статья 44. **Назначение пенсии на каждого нетрудоспособного члена семьи**

Пенсия по случаю потери кормильца назначается на каждого нетрудоспособного члена семьи, имеющего право на пенсию (статья 35).

По желанию членов семьи им может быть назначена одна общая пенсия.

Статья 45. **Порядок и сроки установления инвалидности членам семьи**

На членов семьи, которые являются инвалидами, соответственно распространяются правила, изложенные в статьях 28, 34, пунктах «а» и «б» статьи 81, частях первой и второй статьи 89 настоящего Закона.

Раздел V.
ПЕНСИИ ЗА ВЫСЛУГУ ЛЕТ

Статья 46. Основания для пенсионного обеспечения за выслугу лет

Пенсии за выслугу лет устанавливаются отдельным категориям граждан (статьи 47—49), занятым на работах, выполнение которых ведет к утрате профессиональной трудоспособности или пригодности, до наступления возраста, дающего право на пенсию по возрасту.

Статья 47. Условия назначения пенсий отдельным категориям работников авиации и летно-испытательного состава

Право на пенсию за выслугу лет имеют следующие категории рабочих и служащих авиации, а также летно-испытательного состава независимо от ведомственной подчиненности предприятий, учреждений и организаций, в которых они заняты:

а) работники летного и летно-испытательного состава при выслуге лет в этих должностях не менее 25 лет у мужчин и не менее 20 лет у женщин.

Указанные работники, уволенные с летной работы по состоянию здоровья (болезни), при наличии выслуги лет у мужчин не менее 20 лет и у женщин не менее 15 лет имеют право на пенсию пропорционально отработанному времени. Последующая работа в службах управления воздушным движением и инженерно-авиационной в должностях, дающих право на пенсию за выслугу лет (пункты «б» и «в» настоящей статьи), засчитывается в календарном порядке для назначения полной пенсии за выслугу лет.

Перечень должностей работников летного и летно-испытательного состава, порядок исчисления сроков выслуги лет для назначения им пенсий, а также порядок назначения и выплаты этих пенсий утверждаются в порядке, определяемом Советом Министров Республики Беларусь;

б) работники, осуществляющие управление воздушным движением и имеющие свидетельство диспетчера:

мужчины — по достижении 50 лет и при общем стаже работы не менее 25 лет, из них не менее 12 лет 6 месяцев

работы по непосредственному управлению полетами воздушных судов;

женщины — по достижении 45 лет и при общем стаже работы не менее 20 лет, из них не менее 10 лет работы по непосредственному управлению полетами воздушных судов.

В выслугу лет работникам, осуществляющим управление воздушным движением, засчитывается также работа, указанная в пункте «а» настоящей статьи;

в) инженерно-технический состав — по перечню должностей и работ, утверждаемому в порядке, определяемом Советом Министров Республики Беларусь:

мужчины — по достижении 55 лет и при общем стаже работы не менее 25 лет, из них не менее 20 лет в указанных должностях;

женщины — по достижении 50 лет и при общем стаже работы не менее 20 лет, из них не менее 15 лет в указанных должностях.

В выслугу лет работникам инженерно-технического состава засчитывается также работа, указанная в пунктах «а» и «б» настоящей статьи;

г) бортпроводники:

мужчины — по достижении 55 лет и при общем стаже работы не менее 25 лет, из них не менее 15 лет бортпроводником;

женщины — по достижении 45 лет и при общем стаже работы не менее 20 лет, из них не менее 10 лет бортпроводницей.

Статья 48. **Условия для назначения пенсий отдельным категориям медицинских и педагогических работников**

Право на пенсию за выслугу лет имеют отдельные категории медицинских и педагогических работников:

мужчины — по достижении 55 лет и при наличии специального стажа работы не менее 30 лет;

женщины — по достижении 50 лет и при наличии специального стажа работы не менее 25 лет.

Перечень учреждений, организаций и должностей, работа в которых дает право на пенсию за выслугу лет в соответствии с настоящей статьей, утверждается Советом Министров Республики Беларусь.

Статья 49. **Условия для назначения пенсий артистам**

Право на пенсию за выслугу лет при стаже творческой деятельности от 20 до 30 лет имеют отдельные категории артистов театров и других театрально-зрелищных предприятий и коллективов — по перечню, утверждаемому Советом Министров Республики Беларусь.

Статья 50. **Размеры пенсий**

Пенсии за выслугу лет назначаются в размерах, установленных статьями 23, 25 и 68 настоящего Закона для пенсий по возрасту.

Пенсии исчисляются из среднемесячного заработка, определяемого в соответствии со статьями 56—58 настоящего Закона.

Раздел VI.
ИСЧИСЛЕНИЕ СТАЖА РАБОТЫ ДЛЯ НАЗНАЧЕНИЯ ТРУДОВЫХ ПЕНСИЙ

Статья 51. **Виды деятельности, засчитываемые в стаж работы**

В трудовой стаж засчитывается работа, в период которой работник подлежал государственному социальному страхованию либо уплачивал страховые взносы в Фонд социальной защиты населения Республики Беларусь.

При исчислении стажа работы в колхозе за период после 1965 года, если член колхоза не выполнял без уважительных причин установленного минимума трудового участия в общественном хозяйстве, учитывается время работы по фактической продолжительности.

В стаж работы засчитывается также:

а) военная служба и пребывание в партизанских отрядах и соединениях, служба в органах государственной безопасности и в органах внутренних дел;

б) служба в военизированной охране, в органах специальной связи и в горноспасательных частях независимо от ведомственной подчиненности и наличия специального или воинского звания;

в) дневная форма обучения в высших и средних специальных учебных заведениях, в училищах, школах и на курсах по подготовке кадров, повышению квалификации и переквалификации, в аспирантуре, клинической ординатуре, докторантуре;

г) временная нетрудоспособность, начавшаяся в период работы, и время нахождения на инвалидности I и II групп вследствие трудового увечья или профессионального заболевания, полученных работником при исполнении им трудовых обязанностей и происшедших по вине предприятий и организаций;

д) время ухода за инвалидом I группы или ребенком-инвалидом в возрасте до 16 лет, а также за престарелым, достигшим 80-летнего возраста;

е) время ухода за ребенком в возрасте до 16 лет, зараженным вирусом иммунодефицита или больным СПИДом;

ж) время ухода неработающей матери (в виде исключения — отца) за малолетними детьми, но не долее чем до

достижения каждым ребенком возраста 3 лет, в пределах 9 лет в общей сложности;

з) время содержания под стражей, время отбывания наказания в местах лишения свободы и ссылки граждан, необоснованно привлеченных к уголовной ответственности и впоследствии реабилитированных;

и) время пребывания на спецпоселении граждан, достигших 12-летнего возраста, необоснованно высланных в период репрессий за пределы республики в административном порядке и впоследствии реабилитированных;

к) пребывание в местах лишения свободы сверх срока, назначенного при пересмотре дела;

л) время нахождения на оккупированной территории СССР и других государств в период Великой Отечественной войны граждан, достигших ко дню оккупации или в ее период 16 лет, если они не совершили в этот период преступлений против Родины;

м) время проживания граждан в городе Ленинграде в период его блокады в годы Великой Отечественной войны с 8 сентября 1941 года по 27 января 1944 года;

н) время нахождения узников, в том числе детей, в фашистских концлагерях (гетто и других местах принудительного содержания в период войны), а также период пребывания лиц, насильственно вывезенных с временно оккупированной территории во время Великой Отечественной войны, на территории государств, находившихся в состоянии войны с СССР, если они не совершили в этот период преступлений против Родины;

о) период проживания жен лиц офицерского состава, прапорщиков, мичманов и военнослужащих сверхсрочной службы с мужьями в местностях, где отсутствовала возможность их трудоустройства, но не более 10 лет в общей сложности;

п) период проживания за границей жен (мужей) работников государственных учреждений Беларуси, находящихся за границей, и международных организаций, но не более 10 лет в общей сложности.

Для увеличения размера пенсии по возрасту за каждый год работы (статья 23) наряду с работой учитываются также периоды, предусмотренные пунктами «а» — «н» настоящей статьи и статьями 52 и 53 настоящего Закона. При этом работа после назначения пенсии по возрасту засчитывается в стаж, если пенсионер не получал пенсии за этот период (за исключением перерасчета пенсии, предусмотренного статьей 66 настоящего Закона).

При исчислении стажа подземной работы, дающей

право на пенсию в связи с особыми условиями труда (статьи 12 и 13), время нахождения на инвалидности вследствие трудового увечья или профессионального заболевания, полученных на этой работе, включается в указанный стаж.

Статья 52. **Льготы по исчислению стажа**

На льготных условиях в стаж для назначения пенсии засчитываются:

а) военная служба в составе действующей армии в период боевых действий, в том числе при выполнении интернационального долга, а также пребывание в партизанских отрядах и соединениях засчитываются в стаж на льготных условиях в порядке, установленном для исчисления сроков этой службы при назначении пенсий за выслугу лет военнослужащим;

б) работа в городе Ленинграде в период его блокады в годы Великой Отечественной войны с 8 сентября 1941 года по 27 января 1944 года — в тройном размере;

в) работа лиц из числа вольнонаемного состава в воинских частях действующей армии в период боевых действий — в двойном размере;

г) работа и служба, кроме работы, предусмотренной пунктом «б» настоящей статьи, и военной службы, предусмотренной пунктом «а» настоящей статьи, в годы Великой Отечественной войны — в двойном размере;

д) работа в лепрозориях, противочумных и инфекционных учреждениях по лечению лиц, зараженных вирусом иммунодефицита человека или больных СПИДом,— в двойном размере.

Период, указанный в пункте «з» статьи 51 настоящего Закона, засчитывается в трудовой стаж в тройном размере, а периоды, указанные в пунктах «и», «м» и «н» той же статьи,— в двойном размере.

Статья 53. **Порядок включения в стаж отдельных видов работ**

Работа на водном транспорте в течение полного навигационного периода засчитывается за год работы.

Работа в течение полного сезона на предприятиях и в организациях сезонных отраслей промышленности независимо от ведомственной подчиненности предприятий и организаций по списку, утверждаемому Советом Министров Республики Беларусь, засчитывается в стаж за год работы.

Остальные сезонные работы засчитываются в стаж работы по их фактической продолжительности.

Статья 54. **Порядок подтверждения стажа работы**

Стаж работы подтверждается трудовой книжкой, а при ее отсутствии — иными документами, содержащими сведения о периодах работы, либо справками об уплате страховых взносов в Фонд социальной защиты населения Республики Беларусь.

Порядок подтверждения стажа работы при отсутствии трудовой книжки или соответствующих записей в ней устанавливается Советом Министров Республики Беларусь.

Статья 55. **Условия включения в стаж иностранным гражданам времени работы за границей**

Иностранным гражданам и их семьям в тех случаях, когда для назначения пенсии требуется определенный стаж, пенсии назначаются при условии, что две трети необходимого стажа приходится на работу в Республике Беларусь, если соглашениями (статья 1) не предусмотрено иное.

Раздел VII.
ИСЧИСЛЕНИЕ ПЕНСИЙ

Статья 56. **Исчисление пенсий в процентах к среднемесячному заработку**

Пенсии исчисляются по установленным нормам в процентах к среднемесячному заработку (определяемому в соответствии со статьями 57, 58 и 60 настоящего Закона), который граждане получали перед обращением за пенсией.

При этом для расчета пенсии принимается заработок в сумме не свыше десятикратного размера минимальной заработной платы. Заработок в части, не превышающей четырехкратного размера минимальной заработной платы, учитывается при назначении пенсии полностью. Каждая последующая часть заработка учитывается в следующем размере: в пределах пятого минимума заработной платы — 85 процентов, шестого — 70 процентов, седьмого — 55 процентов, восьмого — 40 процентов, девятого — 25 процентов, десятого — 15 процентов. Полученный таким образом среднемесячный заработок считается заработком, из которого исчислена пенсия.

Статья 57. **Общий порядок определения среднемесячного заработка**

Лицам, указанным в статье 5 настоящего Закона, пенсия исчисляется из среднемесячного фактического заработка за любые 5 лет подряд (по выбору обратившегося за пенсией) из последних 15 лет работы (уплаты страховых взносов в Фонд социальной защиты населения Республики Беларусь) независимо от имеющихся перерывов.

Среднемесячный заработок за 5 лет определяется путем деления общей суммы заработка за 60 календарных месяцев работы подряд (в пределах последних 15 лет работы) на шестьдесят. При этом по желанию обратившегося за пенсией месяцы с неполным числом рабочих дней в связи с поступлением на работу или увольнением учитываются как полные календарные месяцы работы.

В тех случаях, когда обратившийся за пенсией проработал менее 5 лет, среднемесячный заработок определяется путем деления общей суммы заработка за календарные месяцы на число этих месяцев.

Если работник проработал менее одного календарного месяца, то заработок за все проработанное время делится на число проработанных дней и полученная сумма умножается на число рабочих дней в месяц, исчисленное в среднем за год.

При назначении пенсий работникам, занятым на сезонных работах, среднемесячный фактический заработок определяется путем деления заработка за 5 полных сезонов на шестьдесят.

По желанию обратившегося за пенсией не включается в 15-летний период время работы, в течение которого он являлся инвалидом или получал возмещение ущерба, причиненного увечьем либо иным повреждением здоровья, осуществлял уход за инвалидом I группы или ребенком-инвалидом в возрасте до 16 лет, а также за престарелым, достигшим 80-летнего возраста, или находился в отпуске по уходу за малолетними детьми.

Справка о размере среднемесячного заработка выдается предприятиями (учреждениями, организациями) в установленном порядке.

Статья 58. **Виды оплаты труда, учитываемые при исчислении пенсии**

В заработок для исчисления пенсии включаются все виды оплаты труда, в том числе по совместительству, на которые по действующим правилам начисляются страховые взносы.

Премии и иные виды выплат включаются в заработок за тот месяц, в котором они получены.

В заработок для исчисления пенсии включается за соответствующие периоды пособие по временной нетрудоспособности либо сохранявшийся за работником средний заработок.

В заработок для исчисления пенсии лицам, не подлежащим государственному социальному страхованию (пункт «б» статьи 51), включаются все виды денежного довольствия, аналогичные тем видам оплаты труда, на которые начисляются страховые взносы.

В заработок для исчисления пенсии членам колхозов включается оплата во всех ее видах за работу в общественном хозяйстве колхоза, а также оплата за работу по другому месту работы, если на эту оплату начислялись страховые взносы.

Натуральная часть заработка, на стоимость которой начисляются страховые взносы, учитывается по государ-

ственным розничным ценам того периода, когда производилась оплата труда.

Статья 59. **Исчисление пенсий при неполном стаже работы**

Пенсии при неполном стаже работы (статьи 24, 32, 41) назначаются в размере, исчисленном пропорционально имеющемуся стажу.

Исчисление пенсии производится следующим образом: сначала определяется соответствующая полная пенсия, эта пенсия делится на число месяцев требуемого полного стажа работы, полученная сумма умножается на число месяцев имеющегося фактического стажа работы (в этом стаже период свыше 15 дней округляется до полного месяца, а период до 15 дней включительно не учитывается).

Если пенсия при полном стаже полагалась бы в минимальном размере, установленном настоящим Законом (статьи 23, 31, 38), то пенсия при неполном стаже назначается пропорционально имеющемуся стажу исходя из минимального размера пенсии, но во всех случаях не менее пенсии, установленной для соответствующей категории нетрудоспособных (статьи 24, 32, 41).

Статья 60. **Исчисление пенсий отдельным категориям граждан**

Учащимся, аспирантам и клиническим ординаторам при исчислении пенсий по их желанию за период учебы вместо заработка может учитываться стипендия.

Лицам, уплачивающим страховые взносы в Фонд социальной защиты населения Республики Беларусь (занимающимся предпринимательской деятельностью, работающим у отдельных граждан по трудовым договорам и другим), пенсии исчисляются из суммы, принятой для определения взносов в Фонд социальной защиты населения Республики Беларусь, в соответствии со статьями 56—58 настоящего Закона.

Членам творческих союзов и другим творческим работникам, не являющимся членами творческих союзов, пенсии исчисляются из авторского гонорара, рассчитываемого по государственным ставкам, за любые 5 лет подряд из последних 15 лет творческой деятельности перед обращением за пенсией.

Лицам, указанным в части третьей настоящей статьи, если они одновременно работают на предприятиях или в организациях, для исчисления пенсий учитываются

за соответствующий период авторский гонорар и заработок.

Статья 61. **Исчисление среднемесячного заработка за период работы за границей**

При исчислении среднемесячного заработка лиц, работавших за пределами Республики Беларусь, учитывается заработная плата, которую они получали до работы за границей (статьи 56—58, 60), либо по их выбору заработок, определяемый в соответствии со статьей 62 настоящего Закона.

Статья 62. **Исчисление пенсий гражданам Республики Беларусь — переселенцам из других государств**

Пенсии гражданам Республики Беларусь — переселенцам из других государств, не работавшим в Республике Беларусь, исчисляются из расчета среднего заработка работников соответствующих профессий и квалификаций в Республике Беларусь ко времени назначения пенсии.

Статья 63. **Исчисление пенсий круглым сиротам**

Детям, потерявшим обоих родителей (круглым сиротам), пенсии исчисляются из общей суммы заработка обоих родителей.

Статья 64. **Исчисление пенсий семьям пенсионеров**

Семьям пенсионеров пенсии по случаю потери кормильца исчисляются из того же заработка, из которого исчислялась пенсия кормильца.

Статья 65. **Исчисление пенсий при переводе с одной пенсии на другую**

При переводе с одной пенсии на другую среднемесячный заработок определяется на общих основаниях, установленных настоящим Законом. Пенсия по новому основанию может также исчисляться (по желанию пенсионера) из того заработка, из которого определялась ранее назначенная пенсия.

Статья 66. **Перерасчет пенсий по возрасту, назначенных на льготных основаниях**

Гражданам, которым назначены пенсии по возрасту на льготных основаниях (статьи 3, 12, 13, 15, 17—22), по достижении возраста, предусмотренного статьей 11 настоящего Закона, производится перерасчет пенсии с учетом стажа работы после назначения пенсии.

Статья 67. **Перерасчет пенсий при неполном стаже работы**

Если пенсионер, которому назначена пенсия при неполном стаже по возрасту либо по инвалидности (статьи 24, 32), а также пропорционально отработанному времени за выслугу лет (пункт «а» статьи 47), проработал после назначения пенсии не менее 2 лет, то по его заявлению производится перерасчет пенсии исходя из стажа, имеющегося ко времени перерасчета. Каждый последующий перерасчет пенсии производится не ранее чем через 2 года работы после предыдущего перерасчета.

Если пенсионер, продолжая работать, приобрел стаж, достаточный для назначения полной пенсии, то по заявлению пенсионера производится соответствующий перерасчет пенсии независимо от того, сколько времени прошло после ее назначения. При этом полная пенсия по инвалидности устанавливается при условии, если пенсионер имеет стаж, достаточный для назначения полной пенсии соответственно возрасту пенсионера ко времени наступления инвалидности (статья 30).

Перерасчет пенсии производится из заработка, из которого пенсия была первоначально назначена, с применением статьи 70 настоящего Закона.

Статья 68. **Повышение пенсий**

Пенсии, назначенные в соответствии с настоящим Законом, повышаются:

а) инвалидам войны I и II групп — на 150 процентов, инвалидам III группы — на 75 процентов минимального размера пенсии по возрасту;

участникам войны из числа военнослужащих, проходившим службу в составе действующей армии, партизанских отрядах и соединениях, военнослужащим, принимавшим участие в боевых действиях при выполнении интернационального долга,— на 50 процентов минимального размера пенсии по возрасту;

лицам из числа вольнонаемного состава, проходившим службу или работавшим в составе действующей армии,— на 25 процентов минимального размера пенсии по возрасту;

лицам, работавшим в период блокады города Ленинграда на предприятиях, в учреждениях и организациях города,— на 25 процентов минимального размера пенсии по возрасту;

узникам фашистских концлагерей (гетто и других мест принудительного содержания в период войны), если они не совершили в этот период преступлений против Ро-

дины,— на 25 процентов минимального размера пенсии по возрасту;

инвалидам с детства вследствие ранения, контузии или увечья, связанных с боевыми действиями в период Великой Отечественной войны (либо с последствиями военных действий),— на 15 процентов минимального размера пенсии по возрасту;

лицам, награжденным орденами и медалями за самоотверженный труд и безупречную воинскую службу в тылу в годы Великой Отечественной войны,— на 15 процентов минимального размера пенсии по возрасту;

б) родителям, детям — инвалидам с детства и женам (не вступившим в новый брак) военнослужащих, смерть которых связана с исполнением обязанностей военной службы,— на 25 процентов минимального размера пенсии по возрасту;

в) гражданам, необоснованно репрессированным по политическим мотивам в период репрессий 20—80-х годов и впоследствии реабилитированным,— на 25 процентов минимального размера пенсии по возрасту.

При наличии права на повышение пенсии по различным основаниям, предусмотренным пунктом «а» настоящей статьи, начисляется одно из указанных в нем повышений.

Статья 69. **Перерасчет пенсий в связи с увеличением минимальной заработной платы**

Минимальные размеры пенсий (статьи 23, 31, 38), а также предельные размеры заработка, учитываемого для исчисления пенсий (статья 56), повышаются в связи с увеличением минимальной заработной платы. При этом повышение пенсий производится с месяца, следующего за тем, с которого произведено увеличение минимальной заработной платы.

Статья 70. **Повышение пенсии в связи с ростом средней заработной платы**

В связи с ростом средней заработной платы в республике ежеквартально производится индексация заработка, из которого исчислена пенсия, и соответствующий перерасчет пенсии.

Для индексации заработка определяется индивидуальный коэффициент, получаемый путем соотношения заработка, из которого исчислена пенсия, и величины средней заработной платы в республике в период назначения пенсии. По мере роста заработной платы в республике ее среднемесячная величина, применяемая в теку-

щем квартале, умножается на индивидуальный коэффициент и из полученного таким образом заработка исчисляется пенсия.

Порядок перерасчета пенсий в соответствии с настоящей статьей утверждается Советом Министров Республики Беларусь.

Статья 71. **Определение суммы заработка и размера пенсии**

При исчислении суммы среднемесячного заработка и установлении размера пенсии дробная часть денежной единицы менее половины не учитывается, а более половины округляется в большую сторону.

Раздел VIII.
СОЦИАЛЬНЫЕ ПЕНСИИ

Статья 72. **Граждане, имеющие право на пенсию**

Социальные пенсии назначаются гражданам, не получающим трудовую пенсию:

инвалидам, в том числе инвалидам с детства;

лицам, достигшим возраста: мужчины — 60 лет, женщины — 55 лет;

детям — в случае потери кормильца (пункт «а» статьи 35);

детям-инвалидам в возрасте до 16 лет.

Перечень медицинских показаний, дающих право на получение социальной пенсии на детей-инвалидов в возрасте до 16 лет, определяется в порядке, устанавливаемом Советом Министров Республики Беларусь.

Статья 73. **Размеры пенсий**

Социальные пенсии назначаются в следующих размерах:

а) инвалидам I группы, инвалидам с детства I и II групп и детям-инвалидам в возрасте до 16 лет — 100 процентов минимального размера пенсии по возрасту (статья 23);

б) инвалидам II группы (кроме инвалидов с детства); лицам, достигшим возраста: мужчины — 60 лет, женщины — 55 лет; детям в случае потери кормильца (пункт «а» статьи 35) на каждого ребенка — 50 процентов минимального размера пенсии по возрасту;

в) инвалидам III группы — 30 процентов минимального размера пенсии по возрасту.

Статья 74. **Надбавка к пенсии**

К социальной пенсии инвалидам 1 группы устанавливается надбавка на уход за ними в размере 50 процентов минимального размера пенсии по возрасту.

Раздел IX.
НАЗНАЧЕНИЕ ПЕНСИЙ

Статья 75. Порядок обращения за назначением пенсии

Заявление о назначении пенсии рабочим, служащим и членам их семей (в случае потери кормильца) подается через администрацию предприятия, учреждения, организации по месту последней работы.

Заявление о назначении пенсии членам колхозов, кооперативов и их семьям подается через правление колхоза (кооператива).

Администрация (правление) в 10-дневный срок со дня поступления заявления оформляет необходимые документы о стаже и заработке и вместе с поданным заявлением и своим представлением направляет их в районный (городской) отдел социального обеспечения по месту жительства заявителя либо в порядке, определяемом республиканским органом социального обеспечения,— в районный (городской) отдел социального обеспечения по месту нахождения предприятия или организации. Если работнику, обратившемуся за назначением пенсии, отказано в представлении к назначению пенсии, ему сообщается об этом в письменной форме с указанием причин отказа.

В тех случаях, когда обратившийся за пенсией не согласен с решением администрации (правления) об отказе в представлении его к назначению пенсии, он может подать заявление о назначении пенсии непосредственно в районный (городской) отдел социального обеспечения.

Заявление о назначении пенсии другим гражданам и членам их семей подается непосредственно в районный (городской) отдел социального обеспечения по месту жительства заявителя.

Отделы социального обеспечения обязаны давать разъяснения и справки по вопросам назначения пенсий, а также содействовать заявителю в получении необходимых документов.

Отделы социального обеспечения имеют право требовать соответствующие документы от предприятий, организаций и отдельных лиц, а также проверять в необходимых случаях обоснованность их выдачи, запрашивать

в органах государственной экспертизы условий труда заключения об обоснованности выдачи документов о занятости на работах с особыми условиями труда.

Требования органов социального обеспечения о выдаче соответствующих документов и заключений являются обязательными для исполнения.

Статья 76. **Ответственность предприятий и организаций за своевременность и полноту оформления документов и достоверность содержащихся в них сведений**

Предприятия и организации обязаны своевременно оформлять документы о стаже и заработке, необходимые для назначения пенсии, и своевременно представлять их в органы социального обеспечения.

Предприятия и организации несут материальную ответственность перед пенсионером за ущерб, причиненный несвоевременным и неполным оформлением документов, необходимых для назначения и перерасчета пенсии, а также представлением документов, содержащих недостоверные сведения, в порядке, установленном законодательством Республики Беларусь.

В случаях, когда произведена переплата пенсии на основании указанных в документах недостоверных сведений, предприятие, организация возмещает фонду социальной защиты населения Республики Беларуси причиненный ущерб.

Статья 77. **Органы, назначающие пенсии**

Пенсии назначаются руководителем районного (городского) отдела социального обеспечения. Однако во всех случаях по требованию обратившегося за пенсией и других заинтересованных лиц, предприятий и организаций вопрос о назначении пенсии решается комиссией по назначению пенсий, образуемой районным (городским) Советом народных депутатов. Комиссия образуется в составе, определяемом Советом народных депутатов. Наряду с другими членами в состав комиссии включается руководитель районного (городского) отдела социального обеспечения.

Статья 78. **Сроки рассмотрения документов о назначении пенсий**

Документы о назначении пенсий рассматриваются органами, назначающими пенсии (статья 77), не позднее 10 дней со дня их поступления.

Решение об отказе в назначении пенсии по мотивам

несоответствия условиям, предусмотренным настоящим Законом, во всех случаях принимается только комиссией по назначению пенсий. О дате заседания комиссии предварительно извещается предприятие, организация или заявитель.

Отдел социального обеспечения не позднее 5 дней после вынесения соответствующего решения выдает или посылает предприятию или заявителю извещение об отказе в назначении пенсии с указанием причин отказа и порядка обжалования и одновременно возвращает все документы.

Статья 79. **Обжалование решений комиссий по назначению пенсий**

Жалоба на решение комиссии по назначению пенсий может быть подана в районный (городской) Совет народных депутатов либо в районный (городской) суд. Орган, рассматривающий спор, при необходимости может истребовать заключение вышестоящего органа социального обеспечения или государственной экспертизы условий труда.

Статья 80. **Сроки назначения пенсий**

Пенсии назначаются со дня обращения за пенсией, кроме следующих случаев, когда пенсии назначаются с более раннего срока:

а) пенсии по инвалидности назначаются со дня установления инвалидности, если обращение за пенсией последовало не позднее 3 месяцев со дня установления инвалидности;

б) пенсии по случаю потери кормильца назначаются со дня возникновения права на пенсию, но не более чем за 12 месяцев перед обращением за пенсией.

Днем обращения за пенсией считается день приема заявления (представления) о назначении пенсии со всеми необходимыми документами органами социального обеспечения.

Если заявление (представление) о назначении пенсии пересылается по почте и при этом прилагаются все необходимые документы, то днем обращения за пенсией считается дата, указанная на почтовом штемпеле места их отправления.

В тех случаях, когда к заявлению (представлению) приложены не все необходимые документы, отдел социального обеспечения сообщает администрации предприятия, учреждения, организации или заявителю, какие докумен-

ты должны быть представлены дополнительно. Если они будут представлены не позднее одного месяца со дня получения извещения о необходимости представления дополнительных документов, то днем обращения за пенсией считается день приема заявления (представления) о назначении пенсии или дата, указанная на почтовом штемпеле места их отправления.

Статья 81. **Сроки перерасчета назначенной пенсии**

При возникновении права на повышение пенсии или при наступлении предусмотренных настоящим Законом обстоятельств, влекущих уменьшение пенсии или прекращение выплаты пенсии, перерасчет назначенной пенсии или прекращение ее выплаты производится с первого числа месяца, следующего за тем, в котором пенсионер обратился за перерасчетом пенсии или наступили эти обстоятельства, кроме слудующих случаев:

а) при изменении группы инвалидности пенсия в новом размере выплачивается со дня изменения группы инвалидности;

б) при признании переосвидетельствованного трудоспособным пенсия выплачивается до конца месяца, в котором он признан трудоспособным, но не долее чем до дня, по который установлена инвалидность.

Статья 82. **Перевод с одной пенсии на другую**

Перевод с одной пенсии на другую производится руководителем районного (городского) отдела социального обеспечения со дня подачи соответствующего заявления со всеми необходимыми документами (если их нет в пенсионном деле).

Раздел X.
ВЫПЛАТА ПЕНСИЙ

Статья 83. Порядок выплаты пенсий

Пенсии выплачиваются органами социального обеспечения без учета получаемого заработка (дохода) по месту фактического жительства пенсионера.

Пенсии за выслугу лет в период работы, дающей право на эту пенсию, не выплачиваются.

Доставка и пересылка пенсий осуществляется за счет средств Фонда социальной защиты населения Республики Беларусь.

Статья 84. Выплата пенсии лицам, проживающим в домах-интернатах для престарелых и инвалидов

Пенсионерам, проживающим в домах-интернатах (пансионатах, территориальных центрах) для престарелых и инвалидов, выплачивается 10 процентов назначенной пенсии, но не менее 20 процентов минимальной пенсии по возрасту в месяц. В тех случаях, когда размер их пенсии превышает стоимость содержания в этих домах-интернатах (пансионатах, территориальных центрах), выплачивается разница между пенсией и стоимостью содержания, но не менее 10 процентов назначенной пенсии и не менее 20 процентов минимальной пенсии по возрасту в месяц.

Инвалидам войны и другим участникам войны пенсии выплачиваются в таком же порядке, но не менее 25 процентов назначенной пенсии и не менее 20 процентов минимальной пенсии по возрасту.

Если у пенсионера, проживающего в доме-интернате (пансионате, территориальном центре) для престарелых и инвалидов, имеются дети (пункт «а» статьи 35), то пенсия выплачивается в следующем порядке: на одного ребенка — 25 процентов, на двух детей — 33 процента, на трех или более детей — 50 процентов назначенной пенсии, самому пенсионеру — оставшаяся часть пенсии за вычетом стоимости содержания в доме-интернате (пансионате, территориальном центре), но не менее 10 процентов (инвалидам войны и другим участникам войны —

не менее 25 процентов) назначенной пенсии и не менее 20 процентов минимальной пенсии по возрасту.

Статья 85. **Выплата пенсии детям, находящимся на полном государственном содержании**

Детям, потерявшим обоих родителей (круглым сиротам), а также детям умершей одинокой матери за период нахождения на полном государственном содержании выплачивается 50 процентов назначенной пенсии. Пенсии перечисляются в сбербанк на лицевые счета детей.

Другим детям, находящимся на полном государственном содержании, выплачивается 25 процентов назначенной пенсии.

Статья 86. **Выплата пенсии в период пребывания на стационарном лечении**

За время пребывания пенсионера на стационарном лечении в больнице, клинике, госпитале и других лечебных учреждениях, а также в лепрозории пенсия выплачивается полностью.

Статья 87. **Выплата пенсии по доверенности и порядок ее оформления**

Пенсия может выплачиваться по доверенности. Доверенность может быть выдана на срок не свыше одного года.

Доверенность должна быть удостоверена в нотариальном порядке либо организацией жилищного хозяйства по месту жительства пенсионера, либо лечебным учреждением, в котором пенсионер находится на стационарном лечении.

Статья 88. **Приостановление выплаты пенсии на время лишения свободы**

В случае лишения пенсионера свободы выплата назначенной пенсии приостанавливается на время лишения свободы.

Статья 89. **Условия возобновления выплаты пенсии при перерывах в инвалидности**

Если инвалид не явился в МРЭК на переосвидетельствование в назначенный для этого срок, то выплата пенсии приостанавливается, а в случае признания его вновь инвалидом — возобновляется со дня приостановления, но не более чем за один месяц.

При пропуске срока переосвидетельствования по уважительной причине выплата пенсии на основании решения комиссии по назначению пенсий производится со дня приостановления выплаты до дня переосвидетельствования, но не более чем за 3 года, если МРЭК признает его за этот период инвалидом. При этом если при переосвидетельствовании инвалид переведен в другую группу инвалидности (более высокую или более низкую), то пенсия за указанное время выплачивается по прежней группе.

Если выплата пенсии инвалиду, утратившему трудоспособность вследствие общего заболевания, была прекращена ввиду восстановления трудоспособности или если он не получал пенсию вследствие неявки на переосвидетельствование без уважительных причин, то в случае последующего признания его инвалидом выплата ранее назначенной пенсии возобновляется со дня установления инвалидности вновь при условии, если после прекращения выплаты пенсии прошло не более 5 лет. Если прошло более 5 лет, пенсия назначается вновь на общих основаниях.

Статья 90. **Выплата пенсии за прошлое время**

Начисленные суммы пенсии, не востребованные пенсионером своевременно, выплачиваются за прошлое время не более чем за 3 года перед обращением за получением пенсии.

Суммы пенсии, не полученные своевременно по вине органа, назначающего или выплачивающего пенсию, выплачиваются за прошлое время без ограничения каким-либо сроком.

Статья 91. **Выплата недополученной пенсии в связи со смертью пенсионера и выплата пособия на погребение**

Суммы пенсии, причитавшиеся пенсионеру и оставшиеся недополученными в связи с его смертью, не включаются в состав наследства и выплачиваются тем членам его семьи, которые относятся к кругу лиц, обеспечиваемых пенсией по случаю потери кормильца (статьи 35, 36). Однако родители, супруг (супруга), дети, а также члены семьи, проживавшие совместно с пенсионером на день его смерти, имеют право на получение этих сумм и в том случае, если они не входят в круг обеспечиваемых пенсией по случаю потери кормильца.

При обращении нескольких членов семьи причитающаяся им сумма пенсии делится между ними поровну.

Указанные суммы выплачиваются с применением статьи 90 настоящего Закона, если обращение за ними последовало не позднее 6 месяцев после смерти пенсионера.

В случае смерти пенсионера его семье или лицам, не являющимся членами семьи, но производившим похороны пенсионера, выплачивается пособие на погребение в размере, установленном Советом Министров Республики Беларусь, но не менее пятикратного размера минимальной заработной платы.

Статья 92. **Выплата пенсий гражданам, выехавшим за границу**

Пенсии, назначенные в Республике Беларусь до выезда на постоянное жительство за границу, выплачиваются за 6 месяцев вперед перед отъездом за границу. Пенсии, назначенные вследствие трудового увечья или профессионального заболевания, выплачиваются за все время пребывания за границей.

Порядок перевода пенсий, назначенных вследствие трудового увечья или профессионального заболевания, в другие государства определяется Советом Министров Республики Беларусь.

Статья 93. **Обязанность пенсионеров и руководителей учреждений извещать отделы социального обеспечения об изменении условий, влияющих на выплату пенсий**

Пенсионер обязан извещать орган, выплачивающий ему пенсию, об обстоятельствах, влекущих изменение размера пенсии или прекращение ее выплаты.

При поступлении лица, которому назначена пенсия, на полное государственное содержание руководитель соответствующего учреждения обязан известить об этом в 5-дневный срок орган, выплачивающий пенсию.

В случае нарушения требований настоящей статьи пенсионеры несут ответственность в размере фактического ущерба, а должностные лица — в порядке, определяемом действующим законодательством.

Статья 94. **Удержания из пенсий**

Удержания из пенсий могут производиться:

а) на основании судебных решений, определений, постановлений и приговоров (в части имущественных взысканий), исполнительных надписей нотариальных контор и других решений и постановлений, исполнение которых

в соответствии с законодательством Республики Беларусь производится в порядке, установленном для исполнения судебных решений;

б) на основании решений комиссий по назначению пенсий для взыскания сумм пенсий, излишне выплаченных пенсионеру вследствие злоупотреблений с его стороны (в результате представления документов с заведомо неправильными сведениями, сокрытия факта работы и т. п.).

Никакие другие удержания из пенсий, кроме указанных выше, не допускаются.

Размер удержания из пенсии исчисляется из суммы, причитающейся пенсионеру к выплате.

Из пенсии может быть удержано не более 50 процентов пенсии: на содержание членов семьи (алименты), на возмещение ущерба от хищений имущества предприятий и организаций, на возмещение вреда, причиненного увечьем или другим повреждением здоровья, а также в связи со смертью кормильца, на возврат переполученных сумм заработной платы в предусмотренных законодательством случаях.

По всем остальным видам взысканий может быть удержано не свыше 20 процентов пенсии.

Удержания на основании решений комиссий по назначению пенсий производятся в размере не свыше 20 процентов пенсии сверх удержаний по другим основаниям.

Во всех случаях обращения взысканий на пенсию за пенсионером сохраняется не менее 50 процентов причитающейся пенсии.

В случае прекращения выплаты пенсии (вследствие восстановления трудоспособности и т. п.) до полного погашения задолженности по излишне выплаченным суммам пенсии, удерживаемым на основании решений комиссий по назначению пенсий, оставшаяся задолженность взыскивается в судебном порядке.

Раздел XI.
ПЕРЕРАСЧЕТ ПЕНСИЙ В СВЯЗИ С ВВЕДЕНИЕМ В ДЕЙСТВИЕ НАСТОЯЩЕГО ЗАКОНА

Статья 95. **Перерасчет ранее назначенных пенсий**

Перерасчет пенсий производится на основании документов о возрасте, стаже, среднемесячном заработке и других, имеющихся ко времени перерасчета в пенсионном деле. Если пенсионер впоследствии представит дополнительные документы, дающие право на дальнейшее повышение пенсии в связи с введением в действие настоящего Закона, то пенсия вновь перерасчитывается по нормам настоящего Закона. При этом перерасчет производится за прошлое время, но не более чем за 12 месяцев перед представлением дополнительных документов и не ранее чем со дня введения в действие настоящего Закона.

Статья 96. **Заработок, из которого исчисляется пенсия при перерасчете**

Перерасчет ранее назначенных пенсий производится из среднемесячного заработка, из которого исчислена пенсия, по документам, имеющимся в пенсионном деле. Этот заработок увеличивается на индекс роста среднемесячной заработной платы в республике за период, прошедший с момента исчисления пенсии.

Порядок перерасчета пенсий в соответствии с настоящей статьей утверждается Советом Министров Республики Беларусь.

Председатель Верховного Совета
Республики Беларусь
С. ШУШКЕВИЧ

17 апреля 1992 г.
г. Минск

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

О ПОРЯДКЕ ВВЕДЕНИЯ В ДЕЙСТВИЕ ЗАКОНА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ «О ПЕНСИОННОМ ОБЕСПЕЧЕНИИ»

Верховный Совет Республики Беларусь постановляет:

1. Ввести в действие Закон Республики Беларусь «О пенсионном обеспечении» с 1 января 1993 года.

Гражданам, которым пенсия назначена до введения в действие настоящего Закона, не имеющим по условиям и нормам данного Закона права на более высокую пенсию, она выплачивается в размерах не ниже предусмотренных законодательством до введения в действие указанного Закона.

2. Установить, что при назначении пенсий по желанию пенсионеров в 1993 году пенсии могут исчисляться из среднемесячного заработка за два последних года работы, в 1994 году — за три, в 1995 году — за четыре последних года работы.

3. Установить, что:

работа в СССР засчитывается в стаж работы для назначения пенсии по правилам статей 51—54 настоящего Закона;

независимо от положений статьи 51 настоящего Закона время работы после назначения пенсии в период до 1 января 1991 года учитывается при увеличении размера пенсии (статья 23 настоящего Закона);

творческая деятельность членов творческих союзов и других творческих работников, не являющихся членами творческих союзов, но объединяемых соответствующими профессиональными комитетами, а также работа у отдельных граждан до 1 января 1991 года засчитывается в трудовой стаж независимо от уплаты страховых взносов в Фонд социальной защиты населения Республики Беларусь;

время службы в качестве священно- и церковнослужителей до 1 апреля 1992 года засчитывается в трудовой стаж независимо от уплаты страховых взносов в Фонд социальной защиты населения Республики Беларусь.

4. Установить, что лицам, проработавшим ко дню введения в действие настоящего Закона не менее 15 календарных лет в районах Крайнего Севера либо не менее 20 календарных лет в местностях, приравненных к районам Крайнего Севера, пенсии по возрасту в размерах, предусмотренных настоящим Законом, назначаются в соответствии с требованиями по возрасту и стажу, установленными ранее действовавшим законодательством. При определении права на пенсию применяется действующий ко дню обращения за назначением пенсии перечень районов Крайнего Севера и местностей, приравненных к районам Крайнего Севера, утвержденный Правительством Российской Федерации.

5. Поручить Совету Министров Республики Беларусь в срок до 1 декабря 1992 года:

разработать и утвердить списки и перечни производств, работ, профессий, должностей и показателей, дающих право на получение пенсий за работу с особыми условиями труда и пенсий за выслугу лет, а также порядок и условия назначения пенсий за выслугу лет в соответствии со статьями 47 и 49 настоящего Закона;

представить в Верховный Совет Республики Беларусь для утверждения проект Положения о Фонде социальной защиты населения Республики Беларусь;

в течение 1992 года:

утвердить порядок корректировки среднемесячного заработка, определяемого при назначении пенсии (статья 57 настоящего Закона и пункт 2 настоящего Постановления), в связи с увеличением тарифных ставок и окладов;

принять необходимые нормативные акты по вопросам, отнесенным Законом Республики Беларусь «О пенсионном обеспечении» к компетенции Совета Министров Республики Беларусь;

представить в Верховный Совет Республики Беларусь предложения о внесении в действующее законодательство изменений и дополнений, вытекающих из Закона Республики Беларусь «О пенсионном обеспечении»;

привести акты Правительства Республики Беларусь в соответствие с Законом Республики Беларусь «О пенсионном обеспечении» и обеспечить пересмотр и отмену министерствами, государственными комитетами и ведомствами Республики Беларусь их нормативных актов, в том числе инструкций, противоречащих настоящему Закону;

осуществить неотложные мероприятия по укреплению

материально-технической базы системы органов социального обеспечения, наиболее полному оснащению их современными средствами вычислительной и множительной техники, связи и транспорта, укомплектованию квалифицированными кадрами;

решить вопрос об установлении на период подготовки и проведения перерасчетов пенсий доплат к заработной плате работникам органов социального обеспечения и материальном стимулировании работников, привлекаемых к этой работе.

6. Комиссии по вопросам труда, цен, занятости и социальной защищенности населения внести предложение о внесении изменений в Закон Республики Беларусь «Об индексации доходов населения с учетом инфляции», вытекающих из статьи 70 Закона «О пенсионном обеспечении».

7. Установить, что тарифы страховых взносов на пенсионное обеспечение, уплачиваемых предприятиями, организациями, колхозами и иными кооперативами, гражданами, занимающимися предпринимательской деятельностью, ежегодно утверждаются Верховным Советом Республики Беларусь по представлению Совета Министров Республики Беларусь.

8. Рекомендовать местным Советам народных депутатов осуществлять меры по обеспечению дополнительных гарантий социальной защищенности и улучшению условий жизни ветеранов войны и труда, инвалидов и семей, потерявших кормильца, и особенно по усилению заботы о менее обеспеченных категориях пенсионеров.

Председатель Верховного Совета
Республики Беларусь
С. ШУШКЕВИЧ

17 апреля 1992 г.
г. Минск

ЗМЕСТ

Раздзел I. Агульныя палажэнні 4
Раздзел II. Пенсіі па ўзросту 7
Раздзел III. Пенсіі па інваліднасці 14
Раздзел IV. Пенсіі з выпадку страты карміцеля 18
Раздзел V. Пенсіі за выслугу гадоў 22
Раздзел VI. Вылічэнне стажу работу для назначэння працоўных пенсій 25
Раздзел VII. Вылічэнне пенсій 29
Раздзел VIII. Сацыяльныя пенсіі 35
Раздзел IX. Назначэнне пенсій 36
Раздзел X. Выплата пенсій 40
Раздзел XI. Пераразлік пенсій у сувязі з увядзеннем у дзеянне гэтага закона 45
Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь «Аб парадку ўвядзення ў дзеянне Закона Рэспублікі Беларусь «Аб пенсіённым забеспячэнні» 46

СОДЕРЖАНИЕ

Раздзел I. Общие положения 50
Раздзел II. Пенсии по возрасту 53
Раздзел III. Пенсии по инвалидности 60
Раздзел IV. Пенсии по случаю потери кормильца 64
Раздзел V. Пенсии за выслугу лет 68
Раздзел VI. Исчисление стажа работы для назначения трудовых пенсий 71
Раздзел VII. Исчисление пенсий 75
Раздзел VIII. Социальные пенсии 82
Раздзел IX. Назначение пенсий 83
Раздзел X. Выплата пенсий 87
Раздзел XI. Перерасчет пенсий в связи с введением в действие настоящего закона 92
Пастановление Верховного Совета Республики Беларусь «О порядке введения в действие Закона Республики Беларусь «О пенсионном обеспечении» 93

6 р.